HANGOLÓ

2012. tavasz a Budafoki Dohnányi Zenekar ingyenes időszaki magazinja

A Carmina burana

Carl Orff nyomában

Akit inspirál a szöveg

beszélgetés Vajda Jánossal

Vásáry Tamás

zongorista, író, karmester

Cecília Lloyd

Oratóriumkórustól az operaszínpadig

BUDAFOKI DOHNÁNYI ZENEKAR

részletes bérletprogram 2012-13

A ZENE VARÁZSEREJE - GYERMEKSZEMMEL

címmel a Budafoki Dohnányi Zenekar

képzőművészeti-irodalmi gyermek pályázatot hirdet

A Budafoki Dohnányi Zenekar lehetőséget szeretne nyújtani fiatal közönsége számára a koncertekkel, művekkel, előadókkal kapcsolatos élményeinek, elképzeléseinek alkotó módon történő megjelenítésére. A BDZ számára fontos, hogy a gyerekek zenei élményekhez jussanak, a koncerteken ismeretekkel gazdagodjanak és érzéseiket ezzel kapcsolatosan kifejezhessék. Hiszen a zenei varázslat elindítja képzeletünket, fejleszti látásmódunkat. Egy-egy koncertélmény képekkel, vagy szavakkal történő felidézése segíti a műveknek a zenében rejlő érdekességek és értékek befogadását, átélését. A tiszta képzelőerő pedig hozzájárul a tehetség kibontakoztatásához.

A pályázóktól azt kérjük, hogy egyéni módon jelenítsék meg a számukra legfontosabb élményeket.

PÁLYÁZATI TÉMA

Az egyes kategóriákban részt vehet minden olyan egyéni műalkotás, amely kifejezi
- a zenekar koncertjein szerzett élményeket
- a művek meghallgatása közben átélt érzéseket
- a zenekar tevékenységével összefüggő elképzelt és valós eseményeket

PÁLYÁZAT ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ KONCERTEK

A megérthető zene koncertek:
Helyszín: Budapesti Olasz Kultúrintézet

2011. okt.9;	2011. nov. 13;
2012. jan. 15;	2012. febr. 19;
2012. márc. 11;	2012. ápr. 15;

A megérthető zene junior koncertek:
Helyszín: Klauzál Ház Budafok

2011. okt. 22;	2011. nov. 12;
2012. jan. 28;	2012. febr. 25;
2012. márc. 24;	2012. ápr. 14;

Rajzoljátok meg, fessétek le, vagy szavakba öntve mondjátok el, hogy milyen élményeket jelentett számotokra a koncert.
Milyen képek jelentek meg a zenemű hallatán, az előadások alapján?
Hogyan elevenítették meg mindezt a hangszerek, a zenekar?
Milyen történetet képzeltetek el?
Jelenítsétek meg a környezetet és a szereplőket!
Ti mit csináltatok az eseményen?
Milyen volt a hangulat?
Fantáziátoknak szabad teret engedve ábrázoljátok, hogy mi volt legnagyobb hatással rátok a koncert közben!

A PÁLYAMŰVEK BEKÜLDÉSE/LEADÁSA

A pályázatokat **május 1-ig** a következő címre kérjük benyújtani:
Postai úton:
Budafoki Dohnányi Zenekar Művészeti Titkársága
1087 Budapest, Kerepesi út 29/b.
Személyesen: a koncertek ideje alatt a helyszínen

Kategóriák
R1 – képzőművészeti óvodás (3-7 év)
R2 – képzőművészeti kisiskolás (7-11 év)
R3 – képzőművészeti felső tagozatos (12-15 év)
I2 – irodalom kisiskolás (7-11 év)
I3 – irodalom felső tagozatos (12- 15 év)

FORMÁTUM:

rajzok: A4-A3 méretben, bármely technikával *(ceruzarajz, vízfesték, tempera, montázs, stb)* kisplasztika, textil, tűzzománc stb.
irodalmi alkotások: 1-3 gépelt oldal *(mese, vers, elbeszélés, riport, élménybeszámoló, vélemény stb.)*

Minden alkotás kapjon egyedi, megkülönböztető címet.
A művek hátoldalán szerepeljen
- az alkotó neve, életkora, lakcíme, telefonja
- kategória
- pályamű címe
- az óvoda/iskola neve, címe
- a felkészítő pedagógus neve, telefonja

KIÁLLÍTÁS/DÍJÁTADÁS:

A koncertsorozat után kiállítást rendezünk a Klauzál Ház előcsarnokában. Az alkotásokat szakértő zsűri értékeli és a koncertsorozat végén az ünnepségen a legjobbakat színvonalas, rangos díjakkal jutalmazzuk.

Nyitány

Kedves Koncertjáró Olvasónk!

Ön hogy volt vele? Régen eldőlt már, hogy nem lesz zenész? Vagy hogy zenész lesz? És az, hogy szimfonikus zenekari koncertek látogatója lesz?

Bár eredetileg csak költői kérdésnek szántam e bevezető felvetéseket, azért ha kedve támadt megosztani velünk a zenével való kapcsolatának alakulását, szívesen vesszük történetét szerkesztőségi e-mail címünkön! Addig is azonban szemezgessen e lapszámunk furcsa, elgondokodtató sorsfordulói között; megtudhatja, hogyan, miért lett a kóristából operaénekes, a swing-énekesből operai hőstenor, a zongoristából karmester, a korrepetitorból óriási hatású komponista, egy egyszerű versgyűjteményből minden idők egyik legismertebb oratórikus műve, vagy éppen egy véletlenszerű koncertlátogatóból fanatikus BDZ-rajongó.

Izgalmas írásaink mellett jövő évi bérlet-ajánlatainkra is szeretnénk felhívni figyelmét, kiemelve a Zene plusz…. sorozattá bővülő, eddigi Zene-Kép bérletünket, és az Universitas sorozatunkat, amely az Olasz Kultúrintézetből átköltözik a közönség igényeit és kényelmét jobban kiszolgálni képes MOM Kulturális Központba.

A közelgő koncertre készülődve, vagy a frissen átélt zenei élményektől feltöltődve kellemes tavaszi-nyárelői kikapcsolódást kívánunk évadunk utolsó lapszámával is!

Üdvözlettel:

Czingráber Eszter
főszerkesztő

Hallgasson Ránk!

BUDAFOKI DOHNÁNYI ZENEKAR

FŐSZERKESZTŐ:
Czingráber Eszter

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Ortutay Réka

SZERKESZTŐSÉG:
Geiger György
Kapin Viktória
Petró Margit
Viant Katalin

KORREKTOR:
Drucker Zsuzsa

Kiadó: Budafoki Dohnányi Zenekar Nkft.
Szerkesztőség: 1087 Bp, Kerepesi út 29/b.
Tel.: 322-1488 • e-mail: hangolo@bdz.hu
Nyomda: Tercia-Print
Megjelenik 6.000 példányban

Lapzárta: 2012.. március 23.

A zenekar fenntartója:
Budafok-Tétény XXII. kerület Önkormányzata

Nemzeti Kulturális Alap

Kötőtűtől a karmesterpálcáig

Először úgy véltem, nem méltó ez a bulváros cím Vásáry Tamáshoz. Zseniális muzsikus, rendkívüli ember: neve magáért beszél, nem kell „vonzóvá" tenni talányos tól-igekkel. Hogy mégis maradt, annak egyedül Vásáry Tamás az oka: a ragyogó humorú, a vidám VÁSÁRY TAMÁS – csupa nagybetűvel...

Szöveg: Viant Katalin

Az ajtóban vár, néz le a lépcsőházba, ki is jön. Én meg nézek fel, mert bár pontosan tudom, kihez jövök, azért mégis most találkozunk először személyes síkon, ezt mondom is neki. Nevetünk – először, de nem utoljára a beszélgetés alatt. Bevezet a szalonba, s míg ő még gyorsan befejez egy fontos levelet, kicsit körülnézek: a tágas térben Steinway hangversenyzongora, alatta rengeteg könyv, kotta, partitúra; rajta (mi más is lehetne?) Kodály Zoltán Meditáció zongorára c. műve. Amikor a színpadon feltűnik és gyors, határozott léptekkel hangszeréhez megy, vagy fellép a karmesteri emelvényre, komoly, feszült, figyel. Amikor belép a szobába és leül a kényelmes kanapéra, kedves, érdeklődő – figyel.

Szerettem volna meglepni önt egy fagombban végződő, szép, hosszú, régimódi kötőtűvel, de ebben a mai műanyag világban teflonbevonatú, rövid, damillal összekötött körkötőtűt árulnak csak.

Akkor maga jól felkészült – mondja nevetve. – Tényleg kötőtűvel a kezemben dirigáltam először életemben, lemezt hallgatva, székre állva, kisgyermekként. De ki köt manapság?

Most pedig igazi pálcával a kezében a BDZ-t dirigálja majd, mert az a megtiszteltetés érte zenekarunkat, hogy ön igent mondott Hollerung Gábor felkérésére. Miért vállalta ezt az estet?

Mert nagyon sok szépet hallottam a zenekarról, Gáborról, különösen Oláh Vilitől, a Rádiózenekar jelenlegi koncertmesterétől {*korábban BDZ koncertmester, akiről írásunkat lásd a 11. oldalon – a Szerk.*}, aki régi barátom, kamarapartnerem. Tudom, hogy ez egy egészen különleges társaság, és nagyszerűen zenélnek. Ez persze nem ritkaság Magyarországon, mert akármerre mentem, mindenütt jó zenekarokat találtam. Az igaz, hogy a hangszerek nem mindig jók, mert pénzbe kerülnek, a hangulat sem mindig jó az anyagi gondok miatt. A BDZ-hez örömmel jövök, jó érzésekkel készülök a próbákra. Szeretek számomra idegen zenekarokat megismerni, mert mint az embereknek, nekik is önálló személyiségük van.

Ezt zongoristaként, karmesterként is tapasztalhatta.

Természetesen. Karmesterként legjobban a zenekar hozzáállása érdekel: szeretnek-e játszani, szeretnek-e dolgozni abban az értelemben, ahogy az angol mondja: ha szereted azt, amit csinálsz, akkor soha nem kell dolgoznod. Legyen számukra öröm a zenélés, ez az én célom. Tudom, hogy zenekari tagnak lenni az egyik legnehezebb és legléleköl̈bb mesterség a világon.

Gondolom, nemcsak fizikai értelemben.

Főleg lelkileg, hiszen egy fagottos még csak-csak tudja, hogy a fagott szólistaságból nem fog megélni, ezért beül egy zenekarba. A vonósnál nem így

van, mert általában ők nem azért tanulják a hangszerüket, hogy a végén zenekarban játsszanak, ráadásul – és ez nemcsak vonósokra vonatkozik –, gyakran olyan karmester áll előttük, aki kevésbé jó zenész, mint ők, mégis el kell fogadni az utasítását. Ez megalázó.

Szólistaként mi a véleménye a karmesterekről?

Zongoristaként száznál biztosan több karmesterrel dolgoztam a pályám során, mégis két kezemen meg tudom számolni azokat, akik igazi zenészek voltak.

És a fiatal zenészgenerációról?

Az elmúlt 3 évben 9 világversenyen zsűriztem. Azt tapasztaltam, hogy a szólisták, énekesek színvonala technikailag rendkívül magas, de az olyan, aki igazi egyéniség, akinek mondanivalója van, aki Művész, az bizony rendkívül ritka. Azzal a tudással pedig, amellyel általában egy karmesterverseny győztesei rendelkeznek, mint hangszeres szólista vagy énekes, már az elődöntőből kiesnének.

Miért gyakori, hogy újabban szólisták, főleg zongoristák vezényelnek? Ön például miért vezényel inkább, mint zongorázik?

Ennek több oka van. Az első, hogy fizikailag sokkal könnyebb vezényelni, mint például zongorázni. Ha mondjuk vezénylés előtt fizikailag rossz kondícióban vagyok, vagy beteg vagyok, ez nem befolyásolja annyira a vezénylést, mint a zongorázást. A másik ok, hogy sokkal gyorsabban lehet megtanulni koncertképesen egy zenekari darabot, mint egy zongoraművet. Például, az alatt az idő alatt, míg egy Beethoven szonátát úgy megtanulok, hogy koncerten el tudjam játszani, karmsterként mind a kilenc szimfóniáját tudnám memorizálni. Ha egy olyan művet kell vezényelnem, amelyet már sokszor dirigáltam, szinte ki sem kell nyitnom a kottáját az első próba előtt. Ezzel szemben ilyen nem létezhet zongoristaként. Példának okáért, ha még 6 éves korom óta játszom is egy művet, ha újra egy koncert műsorára tűzöm, azt akkor is, mindig gyakorolni kell, mert a testnek, az izmoknak, az idegeknek tökéletesen kell működnie. Karmesterként elég emlékezni a darabra, de zongoristaként az ujjaimnak is emlékezniük kell. Barenboim {*Daniel Barenboim – argentínai születésű, izraeli zongoraművész, karmester – Szerk.*} azt mondta: ha zongorázom, akkor a hamis hangot én játszom, de ha vezényelek, akkor azt a zenekari tagok játsszák. Az is igaz, hogy egy nem túl bonyolult darabot a zenekar magától is el tud játszani, vagy ha netán a karmesternek egy pillanatra valami nem jut az eszébe, a zenekar játszik tovább, de ha a zongorista elfelejt valamit, a zongora nem fogja folytatni. Képzelje csak el: egy romantikus zongoradarab egyetlen ütemében akár száz hang is lehet, azt a zongoristának mind le kell ütnie, míg a karmester csak egyetlen mozdulatot tesz, és száz hang megszólal.

> „10 perc alatt megtanulható a karmesterségből az, ami megtanítható.”

Mitől függ egy előadás sikere?

Rengeteg mindentől, sokszor nem is tudjuk, mitől jó vagy rossz valami. Rosztropovics {*Msztyiszlav Rosztopovics, 1926 – 2007., világhírű orosz csellista, karmester és emberjogi aktivista – Szerk.*} egy ízben azt mondta nekem, amikor én dirigáltam, ő csellózott, hogy fáradtan jobban játszik, mint kipihenten.

Értem, tehát pusztán a kényelem vitte önt a karmesteri pályára.

Nemnemnemnemnem, egyáltalán nem – *nevet.* – Maga a literatúra, a végtelen sok zenemű, vagyis az a csodálatos világ, amit a zenekar tud nyújtani, ez a fő ok. Persze az opera még ennél is többet ad, mert az színház is. Ez csábítás!

A megnyíló zenei világ.

Ha a pozitív oldalát nézem annak, hogy miért lettem karmester, akkor első helyen a határtalan zeneirodalmat említeném. A második, hogy mozdulattal lehet kifejezni – hasonlóan a balett-táncoshoz – az érzést, amit a zene kivált. A legnagyobb dicséretet feleségemtől kaptam, aki balerina: *„Azt látom, amit hallok, amikor te vezényelsz.”* Sokszor tapasztalom, hogy úgy ütnek a karmesterek, ahogy kell, de a mozdulatuk nem fejezi ki azt, amiről szó van a zenében. Nem vagyok jó táncos, de gyerekkoromtól mozogtam a zenére, mert jóleső érzés, hogy az ember mozdulattal is kifejezheti azt. A harmadik ok, hogy szeretem tanítani a vezénylést. Mesteriskolákat tartok, van egy-két nem hivatalos tanítványom

NÉVJEGY: VÁSÁRY TAMÁS

Vásáry Tamás Kossuth-díjas zongoraművész, karmester Debrecenben született 1933-ban. Első koncertjét nyolcéves korában adta, ekkor kezdett tanulni Dohnányi Ernőtől is, később Kodály Zoltán tanítványa és tanársegéde lett. Számos nemzetközi verseny díjazottja, a világ leghíresebb zenekaraival játszott zongoristaként, majd később karmesterként. 56-os emigrációja után hazatért Magyarországra 1972-ben, majd 1992-től a Magyar Rádió Zenekar főzeneigazgatói posztját töltötte be, később kinevezték örökös tiszteletbeli főzeneigazgatónak.

is, mert nagyon izgat és érdekel, hogyan lehet valakiből kihozni a maximumot, méghozzá rövid idő alatt. Érdekel a pszichológia. Nekem két dolog fontos. Először is, elérjem azt a célt, hogy úgy játszanak, ahogy én szeretném. A másik, hogy emberileg ők is jól érezzék magukat. Hencegés nélkül állíthatom, hogy ezt egy kivétellel mindig el is értem.

Megosztja velünk ennek az egy esetnek a történetét?

Koppenhágában vezényeltem, ahová Kontra Antal, zseniális magyar hegedűsünk, a zenekar koncertmestere hívott meg. Nem is értem, miért nem világhírű, miért nem becsülik meg jobban. A zenekarnak nincs állandó karmestere, így ő kéri fel a művészeket. Mi 16 évesen is muzsikáltunk már együtt, boldog voltam, hogy ismét összehozott bennünket a sors Tonival. Ő azonban elutazott a legjobb zenészekkel kamarázni, míg én ott maradtam a „lefejezett" zenekarral, akiket nem érdekelt semmi. A második próbán kiderült, nem csináltak meg semmit abból, amit kértem tőlük, mire olyan dühös lettem, hogy ezt mondtam: egy zenekarnak legyen vagy ceruzája, vagy memóriája.

Ez ismerős: mi {*értsd: a Budapesti Akadémiai Kórustársaság tagjai, köztük a cikk szerzője – Szerk.*} **is jelölgetjük, amit Gábor kér.**

Így is kell. Soha nem felejtem el, hogy bár többször hívtak Malajziába, de sosem mondtam igent. Miért utazzak olyan messzeségbe azért, hogy valami isten háta mögötti helyen egy rossz zenekart dirigáljak? Miután másodszor megnősültem, feleségem azt kérte, mégis vállaljam el az újabb felkérést, mert ő velem jönne, és így megláthatná a Kuala Lumpurhoz közeli dzsungelt. Persze, az asszony kívánsága… **szent…**

Pontosan. Csupa nehéz művet kértek tőlem, én pedig azt hittem, nem tudják majd eljátszani. Bemegyek az első próbára, vajon, mi vár itt engem? Rahmanyinov I. szimfóniája hiba nélkül megszólal!

„Egy zenekarnak legyen vagy ceruzája, vagy memóriája"

Mindent tudtak, minden elő volt készítve technikailag. Csak az egyéni interpretációmhoz kellett nüanszokat, finomításokat kérnem, és abban a pillanatban valóságos ceruzaorkánt hallottam! Azt szokták meg, hogy a karmester minden kérését beírják a kottába. Később megtudtam, hogy 16 magyar is játszott a zenekarban, sőt ott muzsikált a londoni Royal Filharmonikusok fuvolása mellett még sok más elismert kiválóság.

Lehet azt mondani, hogy ahány zenekar, annyiféle lelkület?

Lehet. A németek általában a katonás fegyelmet szeretik, az olaszok viszont lazák, épp ezért velük határozottan kell bánni, hisz maga a próba sem kezdődne el, ha nem intenék be. A brácsásoknak általában kisebbségi érzése van a hegedűsökkel szemben, ezért tapasztaltam a legtöbb ellenállást a részükről. Van olyan mimózalelkű muzsikus, aki összeomlik, ha valamit határozottan kérnek tőle, így inkább finoman megkérdezem: nem lehetne ezt így vagy úgy játszani? Kivételek, persze vannak. Az sem mindegy, mikor hagyom abba a próbát: ha érzem, hogy fáradtak, abbahagyjuk, mert ilyenkor többet lehet ártani, mint használni. Volt azonban olyan is, hogy az utolsó pillanatig próbáltam, mert észre sem vettem az idő múlását. Karmesterkollégáim figyelmeztettek előre, hogy akkor leszek népszerű a londoni szimfonikusok előtt – először dirigáltam akkor őket –, ha minél kevesebbet próbálom az általuk már oly jól ismert Beethoven-műsort. Elkezdtem a próbát, ilyen nagyszerű zenekarral mindent meg lehet csinálni, amit az ember akar, ezért egészen elmerültem a munkában. Végül elnézést kértem a hosszú próbáért, ami-

kor is azt válaszolták: ha van valaki, aki tud nekünk mit mondani, akkor szívesen maradunk bármeddig.

Élvezettel beszél a karmesteri munkáról.

Pedig a legnagyobb előnyök egyikét még nem is említettem! Bárhol, bármikor elővehetem és tanulmányozhatom a partitúrát, nem kell fárasztó utazás után zongorát keresgélni, hol hideg, hol meleg próbateremben gyakorolni.

A karmesterség megtanulható?

Nem igazán, vagyis 10 perc alatt megtanulható az, amit meg lehet belőle tanulni. Amikor elmondtam Ferencsiknek, hogy én is szeretnék karmester lenni, elhívott a lakására, hogy megtanítsa 10 percben, ami megtanítható. Megértette azt, hogy ez gyermekkori álmom, ezért komolyan vett, és segített. Később tanultam hivatalosan is dirigálni, de ezek inkább zenetudományi tanulmányok voltak Hans Swarowskytól {*1899 – 1975., magyarországi születésű, zsidó származású, osztrák zeneszerző – Szerk.*} Bécsben és Norman Del Martól {*1919 – 1994., brit zeneszerző, kürtművész, életrajzíró – Szerk.*} Londonban. Swarowskytól pl. azt a fontos információt kaptam, hogy a tempójelzések nem ugyanazok Beethoven előtt, mint utána, és hogy a tempó a relációktól, vagyis a tételek egymásutániságától függ. Ansermetnek {*Ernest Ansermet, 1883 – 1969, svájci matematika professzor, karmester, zeneszerző – Szerk.*} is elmondtam, hogy vezényelni szeretnék, mire azt mondta, dirigálni mindenki tud, de jól dirigálni, csak kevesen. Olyan adottságok kellenek, amelyeket nem lehet tanulni.

Ahogy emberi magatartást sem. Egy alkalommal Daniel Barenboim vezényelt Budapesten, és egy kínai zongorista…

Lang Lang…

Igen, ő volt a szólista. Fergeteges siker, laza meghajlás, „happy" életérzés. És aztán jött a csoda: négykezest adtak ráadásként, és megállt a levegő a teremben, mert ez már nem príma technika volt, hanem művészet…

Beszélne nekünk a BDZ koncertre kiválasztott művekről? Mire figyeljünk a koncert hallgatása közben?

A műveket Gáborral együtt választottuk ki, ő beszélt a zenekar méretéről és egyéb szempontokról. Választhattam volna más darabokat is, de ki ne akarná Mendelssohn Szentivánéji álom nyitányát, e-moll hegedűversenyét vagy Beethoven VII. szimfóniáját elvezényelni? Mendelssohnt úgy jellemezném, hogy ő a tündérmesék világának par excellence zeneszerzője. Ez igaz a Szentivánéji álomra, meg az azonos hangnemű hegedűverseny utolsó tételére is, amely szintén tündértánc. Beethovent pedig dramatikus, szenvedő embernek látom. Romain Rolland szavai szerint a VII. szimfónia utolsó tétele maga a megnyúzott ember. A lassú tétel, amelynek gyerekkorunktól ismerjük a dalamát, és amelyről azt hisszük, hogy könnyű lejátszani: nos, ezt egyszerűen kell előadni, de mégis aprólékosan kidolgozni, hogy igazán jó legyen a dinamika, a frazírozás. Az utolsó tétel zeneileg a legkönnyebb, persze, ha le tudják játszani, mert a zenészeknek fizikailag nagyon fárasztó.

A koncertprogram a klasszikus rendet követi: nyitány, versenymű, szimfónia. Érdekelne, hogy a zenekar esetében ön követi a klasszikusnak mondható ülésrendet, vagy változtat rajta?

Ez is a karmester elképzelésétől függ. Én is kipróbáltam Szombathelyen pl. a bécsiek felállását, és ez nagyon jó volt, nem is volt ellenszegülés. A legjobb megoldásért érdemes kísérletezni. {*A leggyakoribb zenekari szólam-elrendezésekről lásd keretes írásunkat. – Szerk.*}

Végezetül arra kérem, hogy meséljen nekünk egy kicsit Dohnányiról, a vele való kapcsolatáról.
Nyolcéves koromban mutattak be neki Debrecenben, mikor is azt az ajánlatot tette édesapámnak, hogy költözzünk fel Debrecenből Budapestre, mert tanítana engem zongorázni. Ez rendkívül nagy megtiszteltetés lett volna számomra, mert tudomásom szerint ő soha nem tanított olyan korú gyermekeket, mint én. Mikor édesapám közölte vele, hogy ez nem lehetséges, Dohnányi azt indítványozta, hogy akkor legalább időnként járjak fel hozzá Pestre. Így kezdődtek zongoratanulmányaim, de sajnos Dohnányi hamarosan elhagyta az országot. Így is életre szóló tanácsokat kaptam tőle, és varázslatosan kedves személyisége a mai napig él bennem, és őrzöm értékes dedikációját gyerekkori emlékalbumomban. Később a Rádiózenekar főzeneigazgatójaként a Hungaroton lemezgyárnak két CD-t is készítettem, az egyiken szimfonikus művei, a másikon két hegedűversenye szerepelt Szabadi Vilmossal. Ez utóbbi MIDEM-díjat nyert. Méltatlanul keveset játsszák Dohnányit, pedig a zenekarok is, a szólisták is nagyon-nagyon szeretik a műveit…

Még elkalandoztunk, mert nem lehet nem elkalandozni Vásáry Tamással a zene csodás világán túl is, hisz minden érdekli: könyvet ad ki, verset ír, életregényén és életrajzán dolgozik, meghallgatja a hozzá tanácsért forduló pályakezdőket, felkérésre esszét ír a hivatásról, az élet értelméről.
Ez ő: VÁSÁRY TAMÁS, csupa nagybetűvel.

Közönségünk 2012. május 12-én, 19.30 órakor, az Olasz Kultúrintézetben láthatja-hallhatja Vásáry Tamást a BDZ élén az Universitas bérletsorozatban, ahol Mendelssohn: Szentiváméji álom – nyitányát, e-moll hegedűversenyét és Beethoven: VII. szimfóniáját vezényli. Közreműködik: Oláh Vilmos – hegedű

Zenekari ülésrend

Szöveg: Ortutay Réka

A zenekari szólamok elrendezése általában az ún. amerikai ülésrendet követi. Ebben a karmester bal oldalán foglalnak helyet az első és a második hegedűk, jobb kéz felől helyezkednek el a brácsák és a csellók. A vonóshangszerek eme elrendezése elősegíti a két hegedűszólam pontosabb összjátékát. A bőgők a csellók mögött kapnak helyet. A fúvósszólamok mögött helyezkednek el a fafúvós, majd a rézfúvós hangszerek, ezek mögött pedig az ütősök.

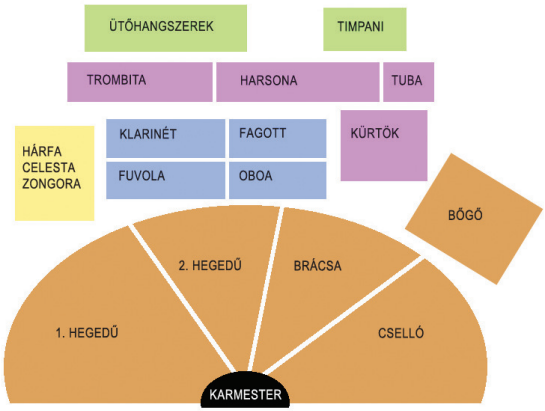

Ettől egy kicsit eltér az ún. bécsi ülésrend, amelyet Bécsben egyébként német ülésrendnek hívnak. Ez volt az eredeti szólam-elhelyezkedés a szimfonikus zenekarokban egészen a XX. századig, amikor is amerikai mintára kezdték alkalmazni a jelenleg elterjedtebb amerikai ülésrendet. A bécsi ülésrendben a karmester bal keze felől az első, jobb keze felől a második hegedű szólam ül. Az első hegedű mellett a csellók, a második hegedű mellett a brácsák kapnak helyet. A bőgők az első hegedű mögött ülnek. Ez a fajta ülésrend leginkább a régizenei, illetve klasszikus előadásoknál használatos. A bécsi ülésrenden belül is lehetnek eltérések: egyes karmesterek felcserélik a brácsák és a csellók, és ezzel együtt a nagybőgők helyét is.

Komoly komolytalanságok

László Boldizsár 7 éves korától járt a Paksi Zeneiskolába, ott tanult meg trombitálni. Később elvégezte Gór Nagy Mária színiiskoláját, húsz évet eltöltött a szórakoztatóiparban, majd megvalósította fiatalkori álmát: operaénekes lett.

Szöveg: Petró Margit

„Boldi" a legkomolyabb munkáira is szórakozva készül fel, mindenben maximalista, de céljait, eredményeit játékosan éri el. A legkomolyabb feladatai megvalósításához is hozzáadódik némi komolytalanság. De a könnyű műfajban a zenélést nagyon komolyan veszi. És hogyan éli az életét a popzene és az operaszínpad kettősségében? Elszántan, vagányul, alázattal? A lényeg: sikeresen.

Hogyan indult az énekesi karriered?
Bár sokáig úgy volt, hogy trombitás leszek, végül mégsem lettem az. Amikor a Kecskeméti Katona József Színházhoz kerültem, elkezdett érdekelni a színpad. Majd 1994-től elindult életemben egy meghatározó időszak a Cotton Club Singerssel, amely abban az időben Magyarország legismertebb jazz vokál együttese volt. Kezdetben a Cotton Club nevű szórakozóhelyen, majd különböző színpadokon, hangversenytermekben léptünk fel. 13 nagylemez és 2 DVD készült, amely a legkülönfélébb stílusokban megörökítette a swingegyüttes jelenlétét a szórakoztató zenében. Az együttesnek az éneklés mellett alapítója és menedzsere is voltam. Ma a dzsessz és az opera egymást kiegészítve tölti ki életemet. Mindkettőre szükségem van.

A szórakoztató zenéből a klasszikus színpadi zene fele fordultál, 2008 óta a Szegedi Nemzeti Színház operatársulatának tenoristája vagy. Milyen hatással van jelenlegi karrieredre a Cotton Club Singersben eltöltött 15 év?
Mindig is operaénekesnek készültem, csak a Singers túl hamar sikeres lett, így vacillálni sem volt lehetőségem. Persze nem bántam meg, hiszen így kimaradt az a korszak, amikor a kezdő operaénekesek, nem bírva a terhelést, kihullanak a pályáról. Ez azért van, mert még fiatalok és bevállalnak mindent, a szervezet viszont még nem készült fel az ilyen terhelésre. Számtalan énekest ismerek Magyarországon, aki huszonöt évesen elkezdte a karrierjét, három évig bírta, és már csak a kisebb szerepeket tudja elénekelni, mert kifáradt a hangja. Az az operaénekes vagyok, akit a popszakma megvédett attól, hogy huszonévesen tönkretegyék: mert aki egy

> „A popszakma megvédett attól, hogy huszonévesen tönkretegyenek"

NÉVJEGY: LÁSZLÓ BOLDIZSÁR
foglalkozása: operaénekes
hangfaja: tenor
kedvenc zeneszerzője: Puccini
büszkesége: a 16 éves lánya, Dorina, aki Dark Notes zenekarával és a fotózásban is egyre sikeresebb

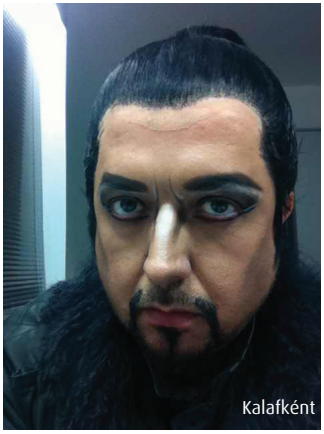
Kalafként

bizonyos fajta tenor hanggal rendelkezik, az nem terhelhető sokáig. Én 36 éves koromban folytattam új mesteremmel, Berle Sanford Rosenberggel a Belcanto technikát ott, ahol 10 évvel korábban Sík Olgával, Magyarország egyik legismertebb énektanárával abbahagytuk. Akkor, sajnos, Olga Néni már nem volt aktív. Sehol nem lennék, ha Olga Néni nem adta volna nekem meg azt a kezdő lökést. A Cotton Club Singers 15 éve pedig olyan állóképességre készített fel az évi átlag 150-200 koncerttel, ami nagyon fontos volt az opera műfaj elején, és most is. Hollerung Gábor volt az, aki a klasszikus pálya felé megadta nekem az első lökést – és ezt soha nem felejtem el neki! –, amikor 2004-ben felkért Szentpáli Roland: Magnificat című jazz-oratóriumának tenor szerepére. Hihetetlen rövid határidővel kellett beugranom a darabba, így esélyem nem volt izgulni. Roland műve hangról hangra az enyém lett, és a siker sem maradt el. A darab a 3. Kórusolimpián hangzott el Brémában, ahol a hétezer fős közönség őrjöngve ünnepelte fellépésünket a Dohnányi Zenekarral és az Akadémiai Kórustársasággal. Gábor volt a klasszikus zenében az első karmesterem.

Milyen zenés színházakban játszottál és hol voltak fellépéseid?

Különféle hazai és külföldi zenés színházak előadásain játszottam és játszom. Így volt előadásom Kecskeméten, Zalaegerszegen, Veszprémben, Pécsett, Miskolcon. Jelenleg a Szegedi Nemzeti Színház operatársulatának tagja vagyok, és vendégszerepelek a Szlovák Nemzeti Operában, a Pozsonyi Állami Operaházban és a Kolozsvári Állami Magyar Színházban. Az operaszínpadot a színjátszás csúcsának tartom. 2011-ben Stockholmban a svéd királyi opera nyári fesztiválján adtam áriakoncertet, melyet maga az uralkodó is meghallgatott. Októberben a Liszt-év alkalmával részt vettem egy zenei fesztiválon Mexikóban, ahol a szerző egyetlen operájának magyar nyelvű ősbemutatóján a Don Sanche-ben szintén sikerem volt. Az operairodalom kiemelkedő alkotásaiban a változatos karakterek megformálása mellett szerencsére egyre több főszerep is van a repertoáromban. Az első évadomban három főszerepet játszottam, most pedig nyolcat egy hónapban. Sokat foglalkoztatnak, aminek örülök. Ennek következtében állandóan úton vagyok, új darabot próbálok, különböző városokban és színpadokon lépek fel.

A színpadi alakításaid tudatosságot, szigorú következetességet kívánnak. Milyen hatással van ez a laza, jókedvű, humoros, könnyed egyéniségedre? Hogyan készülsz szerepeidre?

Nekem van egy saját módszerem a tanulásban, amiről azt gondolom, hogy működik, hiszen három és fél év alatt 15 operaszerepet és 3 operettet tanultam meg. Ez nagyon egyszerű módszer, kiválasztok egy etalon felvételt a világ legjobbjaiból, és készítek egy track-listát a szerepem kivonatából úgy, hogy csak az én részeim vannak kivágva. Ezt feltöltöm a telefonomra, és egész nap ez megy a fülemben. Persze járok korrepetícióra is, és kottát is elég jól olvasok. Így 2-3 hét alatt meg tudok tanulni már egy szerepet. Szeretem a humort is belecsempészni a munkába és meglepni a kollégáimat akár a színpadon is, ha azt a darab megengedi.

Miért és mennyire fontos jelenleg számodra a swing zene? Hogyan egyeztethető össze a két terület, a popszakma és az opera?

Kónya Krisztinával a Hunyadi László címszerepében

A Cotton Club Singers-szel

A swing megmaradt az életemben egyrészt a „Boldi és a Keresztapák" formációval. Az együttessel swing-jazz hangszerelésben híres nápolyi dalokkal, operaáriákkal szórakoztatjuk a közönséget. A hat fős zenekar élén önálló esteken, fesztiválokon lépek fel, amelyek a Keresztapa című film világát idézik, humorral fűszerezve. A swing másik jelenléti formája az életemben a Szűcs Gabival és Kozma Orsival {*mindketten korábbi Cotton Club Singers tagok – Szerk.*} vállalt közös fellépések. Az utóbbi két évben nagyon jó hangulatú nosztalgikus koncerteket adtunk, s szeretném, ha ez megmaradna. Kell a lelkemnek ez a zene, hiszen 15 évet nem lehet és nem is akarok kitörölni az életemből. Sokat dolgozom, de van még energiám, új ötletem és hangom.

Milyen szerepe van zenei pályafutásod és személyes életed során a kreativitásnak, sokoldalúságnak, sokszínűségnek?

Állandóan küszködök, hogy be tudjam fogni a számat, ha látok valamit egy operaházban, amit másképp csinálnék menedzseri szempontból. Sokszor ugyan nem sikerül, viszont általában szeretik a marketing ötleteimet. Időnként magánakcióimmal egyes előadásokat reklámozok a neten vagy egy újságcikkben. Egy önálló Youtube csatornába rendeztük a tenor és a jazz korszakból a videóimat, amely a honlapomon megtekinthető. Azt mondják, hogy a zenei megvalósításaimban is sokszor hallatszik, hogy a könnyűzenéből jöttem, de ezt általában szeretik. Nem tudok és nem is akarok kibújni a bőrömből. A lányomra egyébként nagyon büszke vagyok, aki 16 évesen már sokkal komolyabb és sokrétűbb dolgot tett a művészet terén, mint én. Saját zenekara van, a Dark Notes, három éve folyamatosan koncertezik, és a saját lemezanyaga is elkészült. Jó szinten fotózik, s egy ezzel foglalkozó portál interjút készített vele, ahová nem a „Papa" nyomta be.

> „Kell egy adag elszántság, vagányság és alázat is a színpadhoz."

Mihez kell nagyobb tehetség: a teatralitáshoz vagy a hétköznapisághoz?

Ez elég nehéz kérdés. Azt szokták mondani, hogy aki sikeres a színpadon, az a magánéletben nem, és fordítva. Szerintem ezt is-azt is lehet jól csinálni. Kell egy adag elszántság, vagányság és alázat is a színpadhoz. Nem kell egyébként egyiket se túl komolyan venni, és könnyedebben hamarabb sikerülnek a dolgok akár az életben, akár a színpadon.

László Boldizsárt 2012. május 1-jén, a Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében hallhatják, ahol az Énekel az ország sorozatban Webber Requiemjének tenor szólóját adja elő. Közreműködik az Országos Egyesített Énekkar, valamint Cecília Lloyd. A hangversenyen felhangzik még Vajda Változatok című műve.

INFORMÁCIÓ

László Boldizsár díjai:

- 2009 www.momus.hu internetes komolyzenei újság „Év embere" díj.
- 2010 Év operaénekese díj Szeged
- 2010 Vaszy Viktor díj, Szeged
- 2010 Simándi-díj

Korunk zeneszerzői, vendégeink

Műsorunkon szereplő zeneszerzőkről és előadókról röviden

Szöveg: Németh Kata

FÜLEI BALÁZS

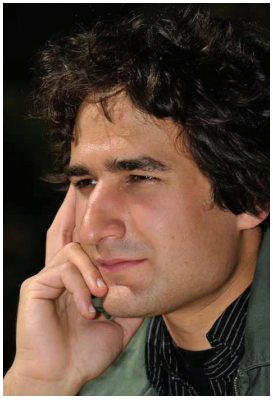

Fülei Balázs zongorista, a magyar komolyzenei élet új generációjának szólistája. Trónörökös – ahogy a Starlet Music Management nevezi őt három másik kortársával (Baráti Kristóffal, Farkas Gáborral és Váradi Istvánnal) együtt. 2009-től 2011-ig állandó szereplője volt a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében rendezett Trónörökösök a színen c. koncertsorozatoknak, melyeknek célja fiatal művészek hazai megismertetése, számukra fellépési lehetőség biztosítása - a koncertlátogató közönség régi és új generációja számára pedig a zenészek fejlődésének, kibontakozásának nyomon követhetősége. Fülei Balázs karrierje természetesen nem e koncertsorozattal kezdődött, e jól hangzó, trónörökösi cím elnyeréséhez hosszabb út vezetett.

1984-ben született Kecskeméten. Zongorázni 8 éves korában kezdett. Bár nem zenész családból származik, de már tizenegy-tizenkét éves kora körül kikristályosodott benne, hogy zenei pályára szeretne lépni. Tehetsége is volt hozzá: tizenkét évesen már szólóestet adott.

Tanulmányait Budapesten, a Bartók Béla Konzervatóriumban és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen (Zeneakadémia) Nádor György, Réti Balázs, Devich János és Gulyás Márta osztályában végezte. 2008-ban kitüntetéssel diplomázott. Egyetemi évei alatt háromszor kapta meg a Köztársasági ösztöndíjat. A 2009-10-es évadban a Klassz Zenei Iroda ösztöndíjasaként a Tel Avivi Zeneakadémián tanult Prof. Emanuel Krasovsky osztályában. Jelenleg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem doktorjelöltje. Hazai és nemzetközi karrierjének fontos állomásai a budapesti Zeneakadémia Nagyterme, a Művészetek Palotája, a bécsi Konzerthaus, az amsterdami Concertgebouw, valamint a Carnegie Hall New Yorkban, ahol 2008-ban debütált szólóestjével, 2011-ben pedig nagysikerű szólóestet adott a tokiói Kioi Hallban. Rangos fesztiválok meghívott művésze volt, mint például a La Gesse Festival, Festival Radio France Montpellier, Miami Piano Festival, Schwetzinger Festspiele, Ferruccio Busoni Festival.

Hangversenyprogramjai széles repertoárt ölelnek fel. Fülei számára a műsor összeállítása kiemelten fontos: szólóestjein mindig különleges kapcsolódások hálózzák be a koncertműsort, a darabok hatnak egymásra, a program szervesen áll össze. Koncertműsorainak más és más a dramaturgiája, sokszor címet ad nekik, és ismertetőt ír hozzájuk.

Számos hazai zeneszerzővel áll közvetlen munkakapcsolatban, ősbemutatók és rádiófelvételek fűződnek nevéhez.

Játékát több hazai és nemzetközi verseny díjazta: 2003-ban a konzervatóriumok X. Országos Zongoraversenye és a 10. Jubileumi Földes Andor Zongoraverseny I. helyezettje volt, 2005-ben A tarantói (Olaszország) 43. „Arcangelo Speranza" Nemzetközi Zongoraverseny győztese, majd további díjakat hozott el Milánóból, Cagliariból, Moszkvából. A The International Holland Music Sessions két ízben is a New Masters On Tour koncertkörút szólistájává választotta. 2006-ban Chopin és Liszt balladáival DVD felvételt készített Tokióban. Legutóbb a dél-olaszországi Paisiello Fesztiválon a szerző zongoraversenyeit adta elő fortepianón. 2010-ben Junior Prima díjjal tüntették ki, 2011-ben pedig Artisjus díjban részesült.

Fülei Balázs úgy véli, egy előadóművésznek nem szerzőre kell specializálódnia, hanem saját magára: megtalálni azokat a darabokat, amelyek rezonálnak a személyiségére. Elmondása szerint Beethovent különösképpen szereti, emellett Bachot és Schubertet, Liszt sok darabját, Brahmsot, Schumannt, Bartókot, Debussyt és Ravelt.

Fülei Balázs 2012. április 14-én 19:00 órakor tegyik kedvenc zeneszerzője, Brahms II. zongoraversenyét adja elő a BDZ Universitas bérletének koncertjén az Olasz Kultúrintézetben. Az est során elhangzik még Verdi: A végzet hatalma című operájának nyitánya és Schubert VIII. szimfóniája Pier Carlo Orizio vezényletével.

SZALAI ÁGNES

Szalai Ágnes szoprán énekes Kapuvárott született. Zenei tanulmányait hat évesen kezdte zongora és furulya szakon. Tizenhárom évesen kezdett énekelni Győrben, ahol későbbi tanulmányait is folytatta. 2002-ben a Richter János Zeneművészeti Szakközépiskolában magánének szakon érettségizett Wiedemann Judit növendékeként. 2003-2007 között a Varga Tibor Zeneművészeti Intézet magánének szakos hallgatója volt, ahol Markovics Erika, a Magyar Állami Operaház magánénekese volt a tanára. 2007-ben felvételt nyert a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Lied und Oratorio Master képzésére. 2009-ben diplomázott Halmai Katalin osztályában. Ez évtől kezdve a Nemzeti Énekkar tagja. Tudását Hamari Júlia, Polgár László és Vashegyi György mesterkurzusain mélyítette. Repertoárján dalok, oratóriumi áriák és operaáriák szerepelnek.

Szalai Ágnest 2012. május 20-i, 19:30 órakor kezdődő Zene-kép bérletünk utolsó előadásán hallhatja közönségünk, Haydn Teremtés című művének közreműködőjeként, a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben a Budapesti Akadémiai Kórustársasággal.

OLÁH VILMOS

Oláh Vilmost a BDZ közönsége az első hegedűszólam egyik korábbi vezetőjeként már ismerheti. Bár a hegedűművész már nem főállású tagja zenekarunknak, a Dohnányi Zenekarral való együttzenélése tovább folytatódik.

Oláh Vilmos 1975-ben született. Már igen korán kiváló eredményeket ért el versenyeken. 11 évesen első helyezettje lett a Koncz János Országos Hegedűversenynek, majd sikerét három-három év elteltével még kétszer megismételte. Ez alatt az időszak alatt meghívást kapott Amerikába, ahol New Yorkban az ENSZ Palotában, a Julia Richman Hallban, Bostonban pedig a Harvard Egyetemen játszott. Sikeres hangversenykörúton vett részt Németország több nagyvárosában; első díjat nyert a Bayreuthban megrendezett Pacem in Terris Nemzetközi Hegedűversenyen; ösztöndíjasként részt vett a salzburgi Mozarteum kurzusán. Számos nagysikerű európai koncertet követően Finnországban elkészítette első szólólemezét, amely nagy sikert aratott a skandináv országokban. 1995-ben a Grand Luc Adolph Nemzetközi Hegedűverseny győztese, 1998-ban a Santa Barbara Nemzetközi Zenei Verseny győztese lett. 2000-ben a Weiner Leó Kamarazene Versenyen a szonáta, a vonóstrió és a legjobb Weiner-mű előadásáért járó első díjakat nyerte el. Sikeres koncerteket adott Spanyolországban, Svájcban, Németországban, Olaszországban, Görögországban, Franciaországban és Hollandiában.

Bár tehetsége megvan ahhoz, hogy szólókarriert csináljon, kortárs zeneszerzők ajánlottak is neki darabot, de meghatározó, katartikus élménynek tartja a zenekari- és kamarazenélést is. Egy versenygyőzelme után a Magyar Rádió és Televízió Ifjúsági Zenekarának koncertmestere lett. Ekkor fogalmazódott meg benne a vágy, hogy egyszer e zenekar tagja lehessen – s ma már az MR Szimfonikusok koncertmestereként is köszönthetjük. Pályafutása során vezette a Camerata Transsylvanica kamarazenekart; 2001-től a Pan Asian (Sony) Filharmonikus Zenekar koncertmestere és szólistája volt. 2006 óta a számos hazai és nemzetközi díjat nyert Auer Vonósnégyes tagja és primáriusa.

Tudásának átadását, a klasszikus zene megszerettetését, a közönség és a profi zenészek nevelését egyaránt fontosnak tartja. 2001-től a thaiföldi Mahidol Egyetem tanára. 2003-ban megalapította az első magyar zenei intézményt Dél-kelet Ázsiában. Részt vesz a rádióban szervezett gyerekkoncerteken, az Üljön mellénk akcióban - amely a nem profik bevonását hivatott segíteni, a Budafoki Dohnányi Zenekarban pedig az ifjabb generáció számára szervezett matinékoncerteken. Tartott már mesterkurzusokat az Egyesült Államokban és Pekingben is.

Mindez fontos számára annak ellenére, hogy meglátása szerint a klasszikus zene sosem volt, és nem is lesz a tömegek zenéje. Még ha manapság nagyobb közönséget lehet is a koncerttermekbe, rendezvényekre csábítani különböző látványelemekkel, vetítéssel, a szélesebb közönség körében jól ismert emberek bevonásával, mégis kevesek képesek megérteni a klasz-

szikus zene igazi értékét, mondanivalóját. Ezzel kapcsolatban egy alkalommal így nyilatkozott: *„Néha nagyon fura élmények érnek: egyik este Beethovent, Brahmsot, Haydnt játszom, rengeteg munkám van benne és ötven ember jön el, akiknek persze nagyon tetszik, és emlékezetes élményekkel távoznak. Másnap egy mega-giga produkcióban találom magam, túl sok feladat nincs vele és a több ezres közönség állva tapsol. Ezeket morálisan feldolgozni számomra nagyon nehéz."*

Oláh Vilmost 2012. május 12-én az Olasz Kultúrintézetben Mendelssohn Hegedűversenyének közreműködőjeként hallgathatjuk meg. Műsoron lesz még Mendelssohn Szentiván éji álom c. művének nyitánya és Beethowen VIII. szimfóniája, dirágál Vásáry Tamás.

SZAPPANOS TIBOR

Szappanos Tibor tenor énekművész. 1978-ban született Nagyváradon. Zenei tanulmányait trombita szakon kezdte, majd ének szakon folytatta. 1996-ban nyert felvételt a Kolozsvári Zeneakadémiára, két év múlva a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola magánének szakára iratkozott be. 2000-től a Zeneakadémia hallgatója, tanára Andor Éva. Oratórium koncertek szívesen látott szólistája. A Magyar Állami Operaházban 2002 októberében - még főiskolásként - debütált A megmentett város című Fekete Gyula egyfelvonásos ősbemutatóján, a Poroszló szerepében. Azóta leginkább Mozart és bel canto szerepekben lép fel.

2012. május 20-án a Zene-kép bérlet utolsó előadásán Haydn Teremtésének előadásában működik közre a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben a Budapesti Akadémiai Kórustársasággal.

BUDAFOK BIG BAND

A Budafok Big Band 1994-ben alakult, főleg amatőr zenészekből, a XXII. kerületi Nádasdy Kálmán Művészeti Iskola diákjaiból, a klasszikus big band felállást követve. Az alapító tagok nagy része azóta is megmaradt, mára azonban számos, a műfajban elismert, professzionalista muzsikus csatlakozott hozzájuk. Az együttes repertoárjában a big band műfaj minden szegmense helyet kap: elsősorban swinget játszanak, de műsorukon megtalálható a latin, a funk, a rock. A Magyar Jazz Szövetség eddig két alkalommal tüntette ki arany diplomával a legmagasabb „A" kategóriában. Elévülhetetlen érdemei vannak a big band zene újraélesztésében Magyarországon. Rendszeres résztvevője és szervezője hazai és külföldi fesztiváloknak egyaránt. Számos alkalommal járt Franciaországban, Németországban, Olaszországban, Horvátországban.

A Budafok Big Band 2006-ban rendezte első ismeretterjesztő sorozatát, Jazz+Mi+Ti címmel, a Klauzál Gábor Művelődési Központban. A 2011-12-es évadban a sorozat négy részből áll. A péntek esti, díjtalan előadások a jazz történetét és változatosságát hivatottak bemutatni, kialakulásától napjainkig. Ebben neves vendégművészek vannak segítségükre, akik jelenlétükkel emelik az esemény fényét. Az előadásokat a Big Band vezetője, Puskás Csaba trombitaművész, a Nádasdy Kálmán Művészeti Iskola zenei igazgató helyettesének kísérő szövege teszi mindenki számára érthetőbbé és élvezhetőbbé.

A BDZ Megérthető Zene Junior koncertsorozatának minden évben a Budafok Big Band adja az egyik műsorát. Idén a szezon utolsó alkalmán, 2012. április 14-én, szombaton 11:00 órakor hallgathatjuk meg őket a Klauzál Gábor Budafok–Tétényi Művelődési Központban. Vezényel és előad: Puskás Csaba.

PIER CARLO ORIZIO

Bresciában született. Sergio Marengoninál tanult zongorázni, majd karmesteri tanulmányokat folytatott Donato Renzettinél. Karmesteri tudását több mesterkurzuson is tökéletesítette: pl. E. Tchakarov, Leonard Bernstein. 1987-ben alapította a Sinfonietta Italianat. Vendégkarmesterként a Milánói Koncerttársaság számos rendezvényén vesz részt, ahol olyan művészekkel működik együtt, mint Martha Argerich, Boris Berezovsky, François-Joel Thiollier, Sergej Krylov, Paul Badura-Skoda ed Alexander Madzar. Gyakran szerepel külföldi zenekarok élén,

így Prague Symphony Orchestra, Prague Philharmonia, Slovenska Filharmonijaa di Liubljana, Orchestra Sinfonica della R.T.V. di Zagabria, Orchestra Filarmonica di Cracovia (nel corso di una tournée italiana), Orchestra Haydn di Bolzano e Trento, Orchestra Sinfonica Siciliana di Palermo ed Orchestra e Coro della Filarmonica "G.Enescu" di Bucarest. A neves Arturo Benedetti Michelangeli Fesztivál egyik vezetője.

Pier Carlo Orizitót 2012. április 14-én, az Universitas bérlet keretében, az Olasz Kultúrintézetben láthatják, ahol Verdi A végzet hatalma című operájának nyitányát, Bramhs: II. zongoraversenyét, valamint Schubert VIII. szimfóniáját vezényli. Zongorán közreműködik: Fülei Balázs.

ANDREW LLOYD WEBBER

E sorok olvasói között bizonyára nincs olyan, aki ne hallotta volna Andrew Lloyd Webber nevét, és ne tudná róla, hogy ő az a musical író, akinek a Jézus Krisztus Szupersztár, a Macskák, Az Operaház Fantomja vagy az Evita felejthetetlen dalait köszönhetjük. Sikerdarabjai közül több is egy évtizednél tovább futott mind a Broadwayn, mind a West Enden, illetve bemutatójuk óta ma is játsszák őket. Rengeteg díjjal tüntették ki, beleértve hét Tony-díjat, három Grammy-díjat, egy Oscar-t, egy Nemzetközi Emmy-díjat, hat Laurence Olivier-díjat, és egy Golden Globe-díjat. Vállalata, a Really Useful Group London egyik legnagyobb színházi szervezete. 1992-ben II. Erzsébet királynő lovaggá ütötte, 1997-ben életre szóló főnemesi rangot kapott (Sydmonton Lloyd-Webber bárója, Hampshire megyében).

Webber 1948-ban született, Londonban. Apja, William Lloyd Webber zeneiskolai igazgató, egyházi zeneszerző és templomi orgonista, anyja, Jean Johnstone Lloyd Webber zongoratanárnő volt. Öccse, Julian Lloyd Webber szintén zenész, csellista. A. L. Webber igen korán, már három éves korától fogva hegedülni tanult, és néhány éven belül emellett elkezdett zongorázni, később trombitálni is. Már kilenc évesen orgonált, és édesapjának segített előadások közben. Első szerzeményét is kilenc éves korában írta. A Westminster School-ban és az oxfordi Magdalen College-ban (az utóbbit nem fejezte be), majd a Royal College of Music-on tanult. 1965-ben találkozott Tim Rice szövegíróval, ekkor abbahagyta tanulmányait, hogy musicalt és popzenét írjon. Jelenleg a harmadik házasságában él, öt gyermeke van. Első válása után Sarah Brightman énekes- és táncosnőt vette el, akinek Az Operaház Fantomjának női főszerepét írta.

„A musical még sohasem volt népszerűbb a világban, mint most" – nyilatkozta Andrew Lloyd Webber Budapesten, amikor a Madách Színház és a Művészetek Palotája nagyszabású gálakoncerttel köszöntötte 60. születésnapja alkalmából.

Andrew Lloyd Webber neve idehaza és külföldön szinte egy időben lett ismert az 1970-ben kiadott Jézus Krisztus Szupersztár-lemeznek köszönhetően. A Macskákat a londoni bemutató után két évvel kezdték játszani Magyarországon, 1983-ban. A játszási jogok ilyen gyors megszerzése szenzációnak számított. Webber úgynevezett „non-replika" előadás létrejöttét szorgalmazta, így a Madách Színházban önálló produkció született, és nem az eredeti londoni változat másolatát láthatta a publikum – ami szintén ritkaság művei színrevitelében.

Lloyd Webber a magyar kultúra támogatásáért, nemzetközi hírnevének öregbítéséért és műveinek magyar feldolgozására biztosított egyedi lehetőségekért megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét.

Habár Andrew Lloyd Webber elsősorban musicaljei révén vált közismertté és híressé, azért más műfajokban is alkotott, és szerzett is elismertséget. A templomi zenének nagy szerepe volt a zeneszerző nevelkedésében. Webber számos alkalommal írt egyházi zenét az évenként megrendezett Sydmonton Festival-ra. E téren ismertté azonban csak az 1985-ben bemutatott Requiem Mass c. darabja vált.

A Requiemet a BDZ közönsége 2012. május 1-jén, 19.30 órakor hallgathatja meg a MÜPA-ban, az Énekel az Ország elnevezésű rendezvény koncertjén, az Országos Egyesített Kórus, Cecília Lloyd (szoprán), László Boldizsár (tenor) közreműködésével. A koncerten Vajda János Változatok c. műve is elhangzik.

HEGEDŰS ENDRE

Hegedűs Endre a nemzetközi és a hazai hangversenyélet ismert szólistája. 1980-ban zongoraművész és tanári diplomát kapott a Liszt Ferenc Zeneakadémián, tanárai Antal István, Kocsis Zoltán, Rados Ferenc, Schiff András és Hajdú Anna voltak. Jelenleg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Budapesti Tanárképző Intézetének zongora professzora. Tanulmányai befejezése után gyakran vett részt Bruno Leonardo Gelber és Vásáry Tamás mesterkurzusain. Tíz nemzetközi zongoraverseny díjazottja: többek között I. helyezést kapott Monzában a Rina Sala Gallo versenyen és Morcone városában a Rahmanyinov Nemzetközi Zongoraversenyen Olaszországban. II. díjazottja a Sydney Nemzetközi Zongoraversenynek Ausztráliában és a Milánói Scala Dino Ciani versenynek.

Szólistaként és kamaraművészként rendszeresen hangversenyezik itthon és külföldön, eddigi fellépéseinek száma meghaladja a 2300-at. Nagy sikerrel vendégszerepelt Európa számos országában, Ausztráliában, Japánban, a volt Szovjetúnióban, Dél-Koreában, Kanadában és az Egyesült Államokban.

Előadói munkásságáért 1997. októberében a Liszt Ferenc Társaságtól a három évenként kiosztásra kerülő CZIFFRA GYÖRGY-DÍJAT kapta. Angliában a világ legjobb 300 aktív zongoraművésze közé választották. 2000. március 15-én, a Magyar Millennium Évében Liszt-díjat kapott.

2002. márciusában Hegedűs Endre és felesége, Hegedűs Katalin a KULTÚRA 22 díjat kapták kultúrateremtő kezdeményezéseikért Budafok-Tétény Önkormányzatától.

2004-ben decemberében Mádl Ferenctől vehette át a Köztársasági Elnök Érdemérme kitüntetést, nemzetközi koncerttevékenységéért, valamint a zene és közönsége közötti harmónia megteremtéséért.

Hegedűs Endre angolul, németül, olaszul és japánul tanítja növendékeit itthon és külföldön egyaránt.

A művész nős, 3 gyermek boldog édesapja. Feleségével, Hegedűs Katalinnal gyakran lépnek fel 4 kezes és 2 zongorás művek előadásával Magyarországon és külföldön egyaránt.

Hegedűs Endrét a Budafoki Hangversenyesték utolsó előadásán, június 22-én hallhatják, ahol Addinsell: Varsói koncertjében működik közre.

Zene Plusz....

Zenés kapcsolódások – filmhez, tánchoz, festészethez, színházhoz

Szöveg: Ortutay Réka

Körülbelül egy évvel ezelőtt adtunk hírt arról, hogy a Művészetek Palotájában helyet kapó bérletsorozatunk, az akkori Vox Fortissima bérletünk megújul. Az addigi oratóriumbérlet helyét a Zene-kép című sorozatunk váltotta fel, amely a zene és kép kapcsolódásaira helyezte a hangsúlyt. A 2012/13-as évadban tovább bővítjük zenei vizsgálódásunkat: a zene kapcsolódását mostantól több társművészet vonatkozásában is bemutatjuk, általában a koncert második felében. Új bérletünk neve ezért Zene plusz….., azaz zene plusz film, zene plusz tánc, zene plusz festészet, zene plusz színház.

ZENE PLUSZ FILM

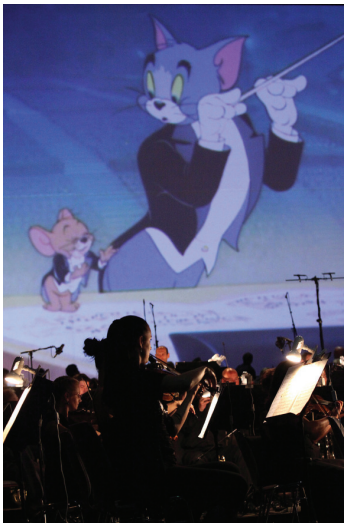

Mivel zenekarunk az elmúlt években filmzenei hangversenyeiről is híressé vált, így új sorozatunk egyik evidens eleme a film. A sorozat első, Zene plusz Film című koncertjén az eddigi hagyományokhoz híven az adott filmet felidéző videoklip egészíti ki a zenét. A Zene plusz Film koncert első felében Händel: Izrael Egyiptomban című oratóriumának II. része, azaz a 10 csapás hangzik fel, amely zeneműhöz ugyan nem nyújtunk képi „segítséget”, de a darab képszerűségével jól egészíti ki a filmzenés-filmklippes második részt.

ZENE PLUSZ KÉPZŐMŰVÉSZET

A sorozat második hangversenye zene és képzőművészet kapcsolatát veszi górcső alá. Ennek a hangversenynek a második felében Muszorgszkij: Egy kiállítás képei című darabja csendül fel, mely

mű létrejöttét festmények ihlették. A művet Cakó Gábor élőben, a koncert közben megalkotott, nagy kivetítőn „közvetített" homok animációja egészíti ki. A hangverseny első felében Holst: Planéták című művét hallhatják, amely első pillantásra egy zenei science fiction, valójában a bolygókhoz kapcsolt emberi tulajdonságok rendkívül szuggesztív, markáns, élvezetes megfogalmazása.

ZENE PLUSZ TÁNC

Ezen az estén egy igazán izgalmas és látványos produkció részesei lehetnek, melyben többek között közreműködik az ország egyik legkiválóbb énekkara és tánckara. A Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar számos nemzetközi verseny nagydíjasa, a Forte Társulat pedig egy Horváth Csaba által alapított formáció, mely egy új formanyelv, a „fizikai színház" létrehozásával kísérletezik. A két együttes a Budapesti Akadémiai Kórustársasággal és a Dohnányi Zenekarral közösen adja elő Sztravinszkij: Les noces (A menyegző), valamint Rossini Kismise című műveit. Az előadás érdekessége, hogy bár a Menyegző eredetileg is egy táncjáték, a tánc ezúttal a Rossini-műhöz fog kapcsolódni, mely a Talamba Ütőegyüttes átiratában és közreműködésével fog megszólalni.

ZENE PLUSZ SZÍNHÁZ

A sorozat utolsó előadása a zene és színház kapcsolatát mutatja meg. Zenekarunk a 2009-es Men-

delssohn-évre hozta létre a Szentivánéji álom eme színházi adaptációját Dávid Zsuzsa rendezésében, melyet a Zempléni Fesztiválon mutattunk be. Mendelssohn Shakespeare drámájához írt kísérőzenéje szervesen kapcsolódik a cselekményhez, melyet 4 fiatal színész (Molnár Gyöngyi, Trokán Anna, Csórics Balázs és Bakos Kiss Gábor) ad elő fergeteges humorral. A tündérek szólamát a Budapesti Akadémiai Kórustársaság nőikara személyesíti meg.

A Zene-Kép bérletre szóló helyek az új, Zene plusz... bérletben továbbra is megújíthatóak a bérletakció idején.

Különös kötődések

Cecília Lloyd operaénekessel beszélgettünk Rákoskertről, kórusénekléstől, operaszínpadról

Szöveg: Petró Margit

Cilivel több évtizede ismerjük egymást, ő egészen fiatal leányként kezdett énekelni az Akadémiai Kórustársaságban, ahol rendkívül sok közös zenei, társasági, koncertkörúti élményben volt részünk. Meghatározó jelenség volt emblematikus, térdig érő hosszú hajával, bohókás, mindig kacagó és rendkívül érzékeny természetével.

Bemelegítésként muszáj megkérdeznem; hová lett a hosszú hajad?
Úton-útfélen megcsodálták, megfogdosták, majd kezelhetetlensége és kényelmetlensége miatt két éve levágattam.
Hogyan kezdődött vonzódásod a zenéhez, s milyen szerepe volt az operaénekesi hivatás választásában az amatőr muzsikálásnak? Zenei pályaválasztásodra hatással voltak-e a kórusban szerzett tapasztalataid?
Hogyne lettek volna, hiszen minden a kórusban kezdődött. *„Belőle nőttem én, mint fatörzsből gyönge ága."* Imádtam azt az időszakot.
A Fürst Sándor Gimnáziumba jártam, amikor énekeltünk egy nagyszabású zeneműben a Hollerung Gábor által szervezett Fővárosi Fiatalok Egyesített Kórusa első hangversenyén. A zánkai, háromnapos, intenzív felkészülés után a Carmina burana minden tételét jól tudtuk. A Petőfi Csarnok színpadán fellépő öt gimnázium minden tagjának életre szóló, meghatározó élményben volt része. A kezdeményezés, melyet 2006 óta „Énekel az ország"-ként ismerünk, több mint 25 éve váltja ki ugyanezt a hatást sok ezer fiatalban. Különös alkalom és nagy öröm számomra, hogy az idei május 1-jei előadásnak én leszek az egyik szólistája.
A családban senki nem volt zenész, én sem készültem annak, habár pici koromtól kezdve érzékenyen reagáltam a zenére. Sosem szerettem, ha babusgatnak, szívesebben hallgattam a rádióból szóló muzsikát. Az éneklést magáért szerettem. A gimnázium után kezdtem járni a Budapesti Akadémiai Kórusba. Eseménydús, rendkívüli eredményekkel teli időszaka és a fiatalos, baráti közösségi lét legfőbb színtere volt ez életemnek. Keményen dolgoztunk a megszerzett színvonal megtartásáért, és közben nagyon szerettük és élveztük a munkát. Nagyon jó darabokat énekeltünk, rengeteg fellépésünk volt, sokat utaztunk és büszkék voltunk az 1989-ben Llangollenben elnyert Világ Kórusa címre. Nagy szeretettel gondolok a kórusban eltöltött időre, ahol rengeteg dolgot megtapasztaltunk, meg-

NÉVJEGY: CECÍLIA LLOYD
foglalkozása: operaénekes
kedvenc zeneszerzője: Puccini
kedvenc színe: most éppen a fűzöld
pihenése: egy Rejtő könyvet egy óra alatt elolvasni
első szerep: Doppler: Ilka és a huszártoborzó – Ilka
operaházi debütálás: Puccini: Bohémélet – Musetta
ösztöndíj: Sidney Leon Scholarship 2002 (Jeanne Henny)
mesterkurzusok: Anna Reynolds, Larissa Gergieva, Hamari Júlia, Renata Scotto
énekverseny: 2001. International Singing Competition – Szlovákia: 1.díj és Legjobb Előadói különdíj
legfontosabb a világon: a család: Howard Lloyd díszlet- és jelmeztervező, kisfia, Harry 3 éves

tanultunk. Lehet, hogy éveken át hallottuk már például, hogy mi a hemiola {*a reneszánsz zenében gyakori ritmusképlet, másfél, három és kettő aránya; a triola elődje, ill. két ütemfajta váltakozása – Szerk.*}, de ezeken a szemléletes és jókedvű próbákon értettük meg igazán. Mindeközben lelkesen gyűjtöttük a „hollenizmusokat", Gábor pedagógiai célzatú, sajátos és maradandó megfogalmazásait, amelyekben „lekváros teheneknek és biológiai torzszülötteknek" hívott bennünket egy-egy ritmustalan megszólalás miatt. A legfontosabb tanulság számomra mégis az volt, hogy az amatőr kórusban az eredményekért hatalmas áldozatokat tudtunk hozni, s azt örömmel, szívvel-lélekkel tettük. Ez az időszak az élmények mellett többletet jelentett a szakmai fejlődésem és a társas kapcsolataim szempontjából is. Az énekesi karrierem is innen indult. A kórusban nem figyelhetsz csak magadra, meghatározó az összhang. Emlékszem, egyszer egy rádiófelvételen a Verdi: Requiem - Dies irae tételénél Gábor rám szólt, hogy fogjam vissza magam, kihallatszom. Itt már jelentkeztek a kórus- és a magánéneklés hangképzésbeli különbözőségei.

Az amatőr kórusénekesből az Operaház szólistája lettél. Főszerepeket játszol itthon és külföldön. Milyen út vezetett idáig, és mit jelent számodra a színpadi játék?

Soha nem gondoltam volna, hogy egyszer eljuthatok az operaszínpadig. Magammal szemben mindig kicsit kishitű voltam, mások jobban bíztak bennem. Kezdőként a „kakasülőről" csodáltam az énekeseket, vonzott a színpad, szerettem volna én is odakerülni. Nem a magamutogatás, hanem a zene, a művészet, a játék volt számomra fontos. Már régóta tanultam énekelni, sok iskolán és mesteren túl voltam. Az első oratóriumi szólómra Charpentier: Te Deum című művében került sor. A felkérést Hollerung Gábortól kaptam. Az előadás a Zeneakadémián hangzott el 1996-ban a Budapesti Akadémiai Kórustársaság és a Budafoki Dohnányi Zenekar közreműködésével. A főpróbán nagyon izgultam, alig tudtam énekelni. A koncerten a külvilágot teljesen kizárva csak a darabra koncentráltam, és a kórustételekben is minden énekszólamot magamban végig énekeltem. Amikor már nem volt több szólóm, végre felszabadultan néztem körül, és akkor élveztem először, hogy szólistaként a színpadon állok. Ez a pillanat erősítette meg elhatározásomat a színpadi énekesi pálya választása iránt.

Az Operaházban Puccini: Bohémélet című operájában Musetta szerepében debütáltam. Előadás után csak ültem, néztem a tükörbe, és nem hittem el, hogy ez én vagyok, én játszottam… ezt meg tudtam csinálni. Idővel leomlott, eltűnt az elképzelhetetlennek, áthághatatlannak hitt akadály. Igaz, nem volt könnyű és egyenes az út, kellett hozzá a kitartás, a szeretet és sokszor a makacsság is, ami jócskán bennem van. Átküzdöttem magam az énektanulás sokszor megfoghatatlan technikáján, elsajátítottam, kialakítottam azt a tudást, amivel ki tudom fejezni magam a színpadon. Mindez csak akkor működik, ha én is élvezem, amit csinálok. A szereptől függően lehetek vidám, vagány vagy akár goromba. Magával ragad a játék heve, s azt veszem észre, hogy minden feszültséget kiadok magamból. Mindenkinek jót tenne a civil életben is egy kis színpadi játék, mozgással, zenével, mert az sokszor hozzásegít megalkotni önmagunkat, élni a teljes, boldog életet.

„Szívesen veszem a hozzámszólásokat."

Előadás után a felfokozott lelkiállapotból nehezen tudok visszazökkenni a hétköznapokba, előfordul, hogy a színházban már mindenki lesminkelt, a díszletet már régen lebontották, és én csak ülök az öltözőben és lassanként „visszalényegülök". Otthon aztán képes vagyok még háromszor végigénekelni a darabot magamban, nem tudok elaludni. Természetesen nálam az előadás előtti készülés is időigé-

Mozart: Figaro házassága - Susanna szerepében

nyes, szertartásos. Minden operaszerepre a felkészülés magányos munka, melybe a korrepetitor, karmester, rendező és a többi szereplő elképzelése csak később ötvöződik bele. Addigra már bennem van egy fix vízió, elgondolás arról, amit meg szeretnék mutatni a szerepen belül, s ami nagyon sokszor változik. Többletértelmezést, új hangsúlyokat kap a kollégák, a rendező vagy bárki más által, aki a próbát látva veszi a fáradtságot és megosztja velem a nézeteit. Hiszen nem tudhatjuk pontosan, hogy mi megy át a színpadról, mi magunkat csak belülről érzékeljük. Jól jöhet egy külső fül, egy szem, amely a leendő néző érzékelését előre átadja nekem, hogy beépíthessem azokat. Én szívesen veszem az ilyen „hozzámszólásokat", mert ettől csak több lehetek én is, meg a szerep is. De mire az előadás elérkezik, már kiforr a figura, és igyekszem Mura tanár úr szavait megszívlelve énekelni, miszerint *„A szerző és én így gondoljuk!"*. Nos, igen, kell egy kis egészséges exhibicionizmus ehhez a pályához.

> „Minden operaszerepre a felkészülés magányos munka."

Puccini: Bohémélet - Musetta szerepében

Férjed, Howard Lloyd a wales-i Királyi Színházi Főiskola színházi dizájn szakán végzett, fiatal és világszerte keresett díszlet- és jelmeztervező. Mi az oka annak, hogy Budapesten éltek, s ő utazik a munkái miatt?

A párommal az angliai Hunyadi-premieren ismerkedtem meg. Ő volt a jelmez-és díszlettervező. Három hetes ott-tartózkodásom ideje alatt egyikünk sem mutatta ki a másik iránti érdeklődését, de vonzódásunk egymás iránt a hazaérkezésemet követő első e-mailekből nyilvánvalóvá vált. Másfél évig havonta utaztunk egymáshoz, telefonon, webkamerán keresztül tartottuk a kapcsolatot, majd nem a megszokott módon ő költözött Magyarországra. Engem idekötöttek az operaházi fellépések, akkor több főszerepet is kaptam, Howard pedig innen is jól tudja szervezni munkáit, annak ellenére, hogy sokat dolgozik külföldön, koncertekre, rendezvényekre kap felkéréseket, de sok magyar megbízása is van. Tervezett Békéscsabán, Kecskeméten, a Nemzetiben, s a Madách mellett több budapesti színházban is. Csodálom a kreativitásáért, mert amíg az én munkám a megírt zenemű reprodukálása, amihez természetesen hozzáadom az egyéniségemet, addig ő a semmiből alkot valami egészen újat.

Közel három éve az én életem is gyökeresen megváltozott kisfiunk születésével, s az anyasággal lett teljes számomra a boldogság. Sokat vagyunk együtt, rengeteget játszunk, új programokat keresünk, de azért a zenére is szakítunk időt. Babáknak való zeneiskolába járunk, ahol énekelünk, kipróbáljuk a hangszereket. Harry nagyon imádja, ha szól a zene, otthon rögtön előveszi a trombitáját, vagy az egy oktávos kis piros zongoráját, és játszani kezd rajta. Ezek a zseniális pillanatok fontosabbak mindennél, melyeket most kell megélnünk. Mindemellett össze kell egyeztetni a hivatás és a családanya szerepet, ami természetesen nem könnyű. Harry jött már velem próbára, amit szintén nagyon élvezett. De a szeretteimmel való törődés a karrierem elé helyeződik. Szeretnék a gyermekemnek olyan boldog gyermekkort biztosítani, mint amit én kaptam a szüleimtől.

Rákoskerten nőttél fel idilli környezetben. A kerület mindenkor híres volt élénk zenei-művészeti életéről. Ez milyen hatással volt rád, és mi az oka, hogy ma is rendszeresen fellépsz szülőhelyed kulturális rendezvényein?

Gyermekkoromból a felhőtlen szórakozásra emlékszem. A földterület korábban Schell báróné tulajdona volt, aki beültette az utcákat germersdorfi cseresznyefákkal, mely odavonzotta a későbbi telektulajdonosokat. Cseresznyeérés idején iskolába

menet fától-fáig haladtunk, nem hagytunk ki egy lehetőséget sem a kóstolgatásra. A környékről sok gyerek játszott nálunk, s mivel anyu otthon volt, nem győzte kenni a zsíros kenyereket. Rákoskert egy művésztelep, rengeteg alkotó élt itt, festő, keramikus, grafikus, szobrász. Bartók Béla 1912-1920 között élete meghatározó részét töltötte a rákoshegyi kúriában, amely ma a Bartók Zeneház. A zenei programokat Bokor Jutta operaénekes szervezi és vezeti, aki az énektanárom. Mindketten a kerületben születtünk és éltünk, különös a kötődésünk. Mindezek miatt nagyon szívesen lépek fel itt. A sokszínű, érdekes programok között opera keresztmetszetek, kortárs zeneművek és tematikus zenei programok szerepelnek. Szeretem a rendkívüli feladatokat, szokatlan helyszíneket és az énekesi kihívásokat.

Többféle zenei stílusban és műfajban is bemutatkoztál, ezek közül melyikben vagy a legotthonosabb?

Szeretek koncerten és operaszínpadon is énekelni. Örülök, hogy kipróbálhattam magam klasszikus és kortárs operákban, daljátékban, musicalben, operettben, hogy énekelhetek miséket, oratorikus műveket és dalokat is. Olyan szerepeim, felkéréseim voltak, melyek a mindenkori hangi adottságaimhoz igazodtak, közöttük voltak igazán szép feladatok is. Valószínűleg a játékosságomnak, izgága természetemnek is köszönhető, hogy mindegyikben igyekszem jól érezni magam. Szeretettel gondolok az első főszerepre, Doppler: Ilkára, no és persze a többi nekem való szerepre is. Lehet akármilyen nehéz darab, mint a Missa Solemnis, vagy a Webber: Requiem, ahol sokáig és nagyon magasan kell énekelni, ez esik jól és erre alkalmas a hangom.

Fiatal magyar énekművészként mit gondolsz a jövőről, a hivatásról, milyen karrier-álmaid vannak? És milyen lehetőségeket, esélyeket látsz az érvényesülésre?

Ma a művész számára kiszámíthatatlan és nehéznek tűnik a jövő. A boldoguláshoz nem egyféle út vezet, sokféle lehetőség van. Az író még csak tud a fióknak írni, de egy énekes az idő múlásával egyre kevésbé képes megoldani a feladatot, mert elfáradnak az izmok. Hogy itthon és külföldön elismert, neves, sokat foglalkoztatott művész lehessen valaki, azért nagyon sokat kell tenni a háttérből is. Ahhoz, hogy a neved művészi szempontból ott forogjon a nemzetközi előadásokon, visszahívjanak a karmesterek, kemény menedzseri tevékenység is szükséges. Számomra van egy határ, amíg ezt tudom kezelni és képes vagyok utánamenni a dolgoknak. Fontos, hogy jóban legyek önmagammal is, ezért elvetettem, visszautasítottam már előnyösnek ígérkező fellépést, mert az ellenkezett a nézeteimmel. Magyarországon viszonylag kevés lehetőség van. Ezért sokan az énektanításba menekülnek, egyre több ember tanul énekelni, és végül így válik az egész egy öngerjesztő folyamattá. El lehet menni az országból, de csak attól, hogy elmész, nem leszel értékesebb. Én inkább maradok itthon, kevesebbet énekelek, de azt szeretném jól megélni, közben pedig magammal harmóniában lenni. Nem lehet az életet csak a karrierért élni, hanem a saját magunk örömééért kell!

> „Fontos, hogy jóban legyek önmagammal is.”

A célok eléréséhez az apró hétköznapi örömökön át vezet az út, melyekkel én most elégedett vagyok. Körülvesz a családom harmóniája és szeretete, érdekes és változatos szerepekben játszom, és a 400 fős kórus előtt énekelhetem a Webber: Requiem szólóját. Újabb nagy és közös élmény lesz!

Cecília Lloydot 2012. május 1-jén, a Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében hallhatják, ahol az Énekel az ország sorozatban Webber Requiemjének szoprán szólóját adja elő.

HÁTTÉR

A Budapesti Akadémiai Kórustársasággal vállalt közös fellépések:
Szabados György: Három ének 2011
Szentpáli Roland: Magnificat 2004
Robert Schumann: Az Éden és a Péri 2003
Gioacchino Rossini: Petite Messe Solenelle 2001
Carl Orff: Carmina burana 2002-ben először, de még sokszor később, pl. 2003 Pepszi sziget
Marc-Antoine Charpentier: Te Deum 1996
Felix Mendelssohn Bartholdy: Éliás
Mozart: Requiem, C-dúr (Koronázási) mise
Gustav Mahler: VIII. szimfónia
Arthur Honegger: Johanna a máglyán
David Fanshawe: African Sanctus
Beethoven: Missa Solemnis
Beethoven: IX. szimfónia
Webber: Requiem
Mendelssohn: Lobgesang
Beethoven: Házavatás
Kodály: Budavári Te Deum
Kodály: Székelyfonó
Verdi: Don Carlos
Bizet: Carmen - Frasquita

„A zeneírás elemi szükségletemmé vált”

Félve jön a közönség, ha egy zenekar vagy egy kórus kortárs szerző művét mutatja be, mert szinte biztosra veszi, hogy valami szokatlannal kell majd szembesülnie. Annál nagyobb öröm azonban, ha a közönség végig kibírja a koncertet. De mit érez a szerző eközben? Egyáltalán, milyen út vezet egy darab megszületéséig? Mi az igazi megmérettetés egy kortárs szerzőnek, kortárs darabnak? Vajda János Kossuth-díjas zeneszerzőt a májusban ismét bemutatásra kerülő Változatok című kompozíciója kapcsán kérdeztük.

Vajda János Hollerung Gáborral az egyik próba szünetében

Szöveg: Kapin Viktória

Hogyan zajlik manapság a zeneszerzés?

Jó esetben eszébe jut valami a zeneszerzőnek, rosszabb esetben nem jut eszébe, de azért csinálja. Ez egyébként régen is így volt: ha írni kellett, inspiráció híján is hozzákezdtek, és aztán egyszer csak beindultak azok a képességek, amiktől végül is egy darab megszületik. Ebben biztos, hogy nincs különbség a régiekhez képest.

Ezek szerint a zeneszerzés esetleges?

Vagy sikerül, vagy nem. És az még mindig különböző szinteket jelent. Mert mihez képest? Hozzám képest sikerülhet, de egy igazán nagy szerzőhöz képest ezek nyilván gyerekjátékok. Persze addig, amíg az ember csinálja, muszáj hinni benne; legalább addig azt kell gondolnia, hogy ilyet még soha senki nem írt! *(nevet)*

És aztán?

És aztán az ember szembesül a saját határaival. Amikor már van egy távolság a darab meg a szerző között, akkor azért a hiányosságokat, problémákat, bajokat is jobban észreveszi. És akkor van mód javítani.

A szerző akkor szembesül ezekkel a problémákkal először, amikor bemutatják a darabot?

A szerző akkor szembesül a problémával először, amikor megpróbálja megírni. Alapvetően zongorával dolgozom – ott kontrollálom, amit kontrollálni kell, és aztán írom bele a számítógépbe. Bizonyos dolgokban segítség, hogy vissza lehet hallgatni a gépen; az egymáshoz viszonyított tempókat lehet ellenőrizni, a folyamatokat, a hanghibákat könnyebb észrevenni, de hallani igazából az előadáson hallja az ember. És hát persze a próbákon – ha vannak. Az első próba mindig nagy trauma. A régi öregektől azt hallottam, hogy első próbára nem szabad menni, ami abszolút igaz. Már nem megyek el, főleg ha van második próba. Tapintatlanság is, hiszen általában akkor olvassák össze először a kottát, és az ember olyanokat hall, hogy a kútba ugrás, mint utolsó lehetőség is esetleg fölmerül. Mindig az az első gondolatom, hogy én rontottam el, az egészet azonnal eltüzelni, visszavonni, elfutni. Persze az ember rutinosnak gondolná magát ennyi idősen, de nincs így. Ilyen szempontból valóban jobbak a későbbi próbák, akkor már tényleg érdemes beleszólni. Az az ideális, ha van egyeztetés a karmester és a szerző között még a próbák előtt, hogy mégis mit szeretett volna a szerző.

Volt olyan, hogy meglepődött, mert nem gondolta volna, hogy ennyire jól szól, amit leírt?

Vagy ennyire rosszul! *(nevet)* Ilyen van, de főleg inkább az ember pályájának az elején, amikor írt már, de még nem nagyon hallotta vissza. Akkor történt olyan velem is, hogy álmomban nem gondoltam volna nem azt, hogy ilyen jól szól, hanem, hogy egyáltalán ez szól!

Mikor érzi sikeresnek egy-egy munkáját?
Hát leginkább, ha játsszák a műveimet. Az mindenképpen azt jelenti, hogy talán nem írtam teljesen használhatatlan dolgot. Nagyon fontos az, hogy amikor hallgatom, akkor ne legyek fizikailag roszszul. Abszolút fiziológiailag reagálom le, ha olyan helyhez érünk, ahol érzem, hogy nincs jól megcsinálva, és tudom, hogy én szúrtam el. Persze az sem nagyobb öröm, ha az előadó rontja el. Menet közben szoktam reagálni, és nem tudok uralkodni magamon. Hallgatom az előadást, és ha valami olyan történik, akkor nagyon közönséges dolgok hangzanak el a fogaim között… Azt tényleg hihetetlen nehezen viselem, és nem tudok kellő bölcsességet tanúsítani.
Egy szerző persze egész mást hall, mint egy hallgató, aki az egészet hallgatja, és úgy tesz rá a mű valamilyen benyomást. Nyilván a szerző pontosan tudja, mik azok a pontok, amik kérdésesek. Az előadó például fantasztikus dolgokat bír tenni annak érdekében, hogy a szerző elhiggye, hogy ezt a problémát megoldotta. De hát az előadóművészetnek ez a fantasztikus csodája.
Jó esetben kiegészítik egymást.
Igen, igen. Olyan helyeket, férceket, amik egy közepes, vagy nem jó előadásban esetleg még inkább kilátszódnak, egy jó előadás eltüntethet.
Mégis mihez képest hiba a hiba? Mit jelent az, hogy elrontotta?
Például egy lassítás, vagy egy váltás, ami nem tűnik teljesen megoldottnak szerzői szempontból, mert elakad vagy botlik, amiről maga is érzi – megfogalmazza vagy sem –, hogy ott valamit kell csinálni a dologgal, hogy az jó legyen. Akár egy hangsúllyal, akár egy dinamikával az egészet helyre teheti. És akkor az ember abban az illúzióban ringatja magát, hogy megoldotta a problémát… arra a napra.
Mennyire szembesül a közönség véleményével, mennyire számít az?
Hát abszolút! Mégiscsak neki szól ez az egész. Persze a magam örömére dolgozom, a magam passziója, hogy zenét írok, de azért a közönség előtt derül ki, hogy azon kívül, hogy engem elszórakoztat, valaki másnak is jelent-e valamit. Főleg számít akkor, hogyha az egy rendes közönség. Azért a mai szerzők elég jelentékeny része legtöbbször csak szakmai közönség előtt mutatkozik meg, legtöbbször a családon és a legközelebbi barátokon és ellenségeken kívül más nincs jelen. A kifejezetten kortárs zenére specializálódott hangversenyek ilyenek általában. Ezért aztán az az igazi megmérettetés, amikor az ember nagyon nagy szerzőkkel egy műsorban szerepel. Mert ugyan nagy öröm, hogy a kisspistánál jobbnak tűnök aznap, és az én művem jobban tetszett annak a két és fél nézőnek, aki hallgatta, de hát ennél azért még az is jobb, ha az ember egy Beethoven mellett bukik meg. Vagy az, hogy elviseli a közönség, hogy úgy hallgatja, mintha egy sorban lenne a nagy szerzőkkel. Vagy hogy nem megy ki; tegyük fel, nem zörög. Ezek az igazi megmérettetések; amikor egy klasszikus, vagy hagyományos koncerten hangzik el egy új darab. Akkor azért helyére kerül a mű is, és az ember megítéltetik.

> „A tanítványaimat nem szoktam saját koncertjeimre hívni."

Hollerung Gábor sokszor „használ" Vajda-darabokat egy-egy karvezető kurzusán.
A karnagy úr ízlése ellen semmi kifogásom nincsen, úgy érzem, hogy hibátlan. Persze ez nagyon jó érzés egy mezei szerzőnek: hogy egy előadó a darabjait szívesen csinálja, az enyhén szólva is nagy tisztesség.
Egy kritikában ezt írják: Végig érezni, hogy a karmester és muzsikustársai (Hollerung Gábor és zenekara) nemcsak anyanyelvi szinten értik és érzik Vajda János zenéjét, de boldogsággal is közvetítik azt. Egyetért Zelinka Tamással?
Persze! A karmester úrral a Zeneakadémiáról ismertük egymást, és egyszer csak elkezdte előadni a darabjaimat, aminek mindenféle folytatása lett, így írhattam meg néhány éve a zenekar számára a *„Last minute tour"* című darabot. Nem hiszem, hogy van magyar zenekar, amely több kortárs művet játszik – nemcsak engem, hanem egyáltalán magyar szerző művét. Ez óriási dolog, és hát adja Isten, hogy ez így maradhasson! A zeneírás bennem elemi szükségletté vált. Nem volt mindig az, inkább csak úgy elkomponálgattam egy ideig. Amikor a Zeneakadémiáról kikerültem, írogattam, de nem voltam valami szenvedélyes zeneíró. Valamikor a kilencvenes

INFORMÁCIÓ
Változatok

„Szilágyi Domokos változatainak abszurd és irracionális világát Vajda egyfajta kettősséggel dolgozza fel: a játékos-egyszerű és az abszurd-lehetetlen kettősségét zenéjében az irracionalitásig viszi, mégpedig tüneményes módon – a Kiskacsa fürdik című gyerekdallal, mint fő témával variálva." (Hollerung Gábor)

évek elején, talán a Márió és a varázsló után, egyszer csak azt éreztem, hogy ha egy nap nem tudok leülni a zongorához, akkor kifejezetten el van rontva az a nap. Én nagyon korán kelek, reggel hatkor már vidáman ütögetem a rosszabbnál rosszabb harmóniákat a zongorán. Tényleg úgy alakult az elmúlt huszonakárhány évben, hogy ha nem tudok leülni írni, akkor morcos vagyok.

Lehet fejlődni ebben a szakmában?

Egyre többet tud az ember, és egyre több rossz művet ír. Fejlődés van, pláne, ha tanít az ember, ami nekem nagyon nagy segítség volt. Mert növendékek darabjait kellett nézni, az övékben megtalálni a rosszat – ami mindig egyszerűbb, mint a sajátunkban. Persze ez világos, hiszen az egyiket belülről, a másikat kívülről nézem. Ezerszer bebizonyosodott, hogy sokkal egyszerűbb a másikéban észrevenni, miért nem jó, mint a sajátomban rájönni, hogy hol rontom el. Más szemében a szálkát, a sajátomban a gerendát sem…

De ez nem olyan állapot, hogy egyszer írtam egy elfogadhatót, és akkor onnantól nem vagyok képes rosszabbat írni. Megtanulni nagyon sok mindent lehet. Tegyük fel, hogy az embernek van egyfajta tehetsége, elindul a zeneszerzői pályán. Még nincsenek eszközei, de a tehetsége átviszi valahogy a darabot. És akkor megtanulja a szakmának különböző csínját-bínját, és egyre jobban meg tudja fogalmazni a dolgokat. Egész egyszerűen egyfajta zsigeri dologról van szó. És libidó kérdése is, hogy az ember meddig tud teremteni, meddig jut eszébe valami. A vége pedig az, hogy már majdnem mindent tud a dologról és már semmi nem jut eszébe.

„A dilettánsnak ihlet, a profinak előleg kell.”

Egy idő után az ember már nem tud újat mondani, lényegében ismétli magát. Én mondom, mint a hülye, még egyszer, huszadszor, és már egyre jobban mondom, de ugyanazt mondom. Mindig megkérdezem a tanítványoktól, hogy ezt mondtam már? És akkor kíméletesen azt mondják, hogy nem, még nem mondta soha. Vannak kivételes példák, mint amilyen Verdi, aki nyolcvanévesen is tudott újat meg mást. Nyilván van egy alkotó korszaka az ember életének – én drukkolok magamnak, nem teljesen elfogulatlanul, hogy ennek minél később legyen vége.

Előfordul, hogy az ötleteit megmutatja a tanítványoknak?

Nem. Tanítványoknak kész darabokat sem szoktam mutatni magamtól. Nagyon sok jobb mű áll még a sorban az én műveim előtt, és nincs túl sok idejük itt a Zeneakadémián. Persze azt szokták mondani, hogy mindig érdekesebb egy mű, ha ismerjük a szerzőt, aki csinálta, aki belülről látta. Bizonyos szempontból érdekesebb, persze, de hát azért nem olyan remekművekről van szó, amelyeket az idő már nem tudom hányszor igazolt. Természetesen borzasztóan jól esik, ha eljönnek egy-egy koncertre, de nem szoktam őket hívni.

A zeneszerző társakkal mennyire tartják a kapcsolatot?

Van három közeli jó barátom, akik kollégáim is, Orbán György, Csemiczky Miklós és Selmeczi György, akikkel időnként megmutogatjuk egymásnak a darabjainkat még félkész állapotban, zongorával. Ez azért egyszerű, mert kvázi együtt is lakunk: van egy általunk csak zeneszerzők öregek otthonának nevezett közös parasztházunk Kisorosziban – négyen szerzők rendszeresen ott töltjük a nyarakat. Mindenkinek van ott pianínója, vagy valamilyen kütyüje, amivel ott dolgozgat.

Sokféle műfajban alkotott. Írt baletteket, operákat, oratóriumokat, versenyműveket…

A tánccal való kapcsolat teljesen véletlenszerűen jött, tartott három évig intenzíven, minden évben írtam egy balettet a Győri Balettnek. Volt ennek egy romantikus felhangja. Egyszer csak megjelent nálam Markó Iván és az akkori felesége, Gombár Judit. Hihetetlen lenyűgöző volt Markó Iván egész személyisége. Életemben nem éreztem magam olyan fontosnak, meg azt, hogy én zenét írjak. Rá-

HÁTTÉR

Vajda János

Vajda János Kossuth-díjas zeneszerző korunk egyik legnagyobb hatású magyar komponistája. Életműve szinte az összes zenei műfajban megmutatkozik, oratóriumai éppoly népszerűek, mint szimfonikus és szóló darabjai vagy operái. 1949-ben született Miskolcon. Tanulmányait a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola karvezetés és zeneszerzés szakán végezte, majd posztgraduális képzésen vett részt Amszterdamban, a Sweelinck Konzervatóriumban. 1974-től 1979-ig a Magyar Rádió és Televízió Énekkarának korrepetitora volt, 1981 óta a Zeneakadémia tanára. Eleinte prozódiát oktatott és Petrovics Emil asszisztenseként dolgozott, majd saját osztályának tanított zeneszerzést.

Sokoldalú komponista, aki színpadi, nagyzenekari, kamarazenekari és kórusműveket, valamint dalokat is írt. Munkássága elismeréseként 1981-ben Erkel-díjat, 1990-ben Bartók-Pásztory-díjat, 2003-ban Kossuth-díjat kapott.

adásul nagyzenekarra lehetett írni! Három éven keresztül nagyzenekarra írtam zenéket orrvérzésig. Ami egyrészt azért volt jó, mert nagyon sokat tanultam közben hangszerelésből, másrészt a zenei ideáljaimat is befolyásolta valamilyen mértékben. Előtte Hollandiából jöttem haza, ahol egy évet töltöttem. Az, és ez az élmény együtt, azt hiszem, hogy meghatározta mindazt, ami utána nekem jónak, érdekesnek, fontosnak tűnt. Volt egy második etapja ennek, a Népszínház táncegyüttesének, Györgyfalvay Katalin együttesének írtunk egy műsort négyen, az előbb említett három úrral együtt. Az egy sokkal tudatosabb munka volt.

Kórusművet mindig írtam, mert volt valamiféle vezénylési gyakorlatom, meg énekeltem is, elvégeztem a karvezetést is. Az első munkahelyem a Rádiókórus volt, korrepetitor voltam, adta magát, hogy írjak nekik, mert könnyebben eléneklik ott a művemet, ahol sertepertélek minden nap, és ez így is volt. Volt egy időszak, amikor naponta megírtam egy kórusművet. Szerencsére elmúlt… Az utóbbi időben már kevesebbet írok kórusra, legutóbb múlt karácsonykor írtam egyet hirtelen felindulásból.

Hirtelen felindulásból? Mármint úgy, hogy megharagudott valakire?

Nem, de volt olyan mű, ami ilyenfajta felindulásból született, és nem is lett rossz! Tényleg van olyan, hogy ihlet; ez a lendület aztán rajta van a darabon, és ez az igazi. Hogy egyszer csak valami elkapja az embert, és az elindítja. Ettől még nem lesz meg egy darab, de elindulni egy ilyennel biztos, hogy sokkal jobb, mint amikor muszáj, vagy kész kell lenned, mert sürget a határidő. De a közismert anekdota szerint a dilettánsnak ihlet kell, a profinak előleg.

A Változatok hogyan született?

Engem inspirál a szöveg. Valamiféle lüktetését hallom az írás ritmusának, és azt valamilyen módon követem. Lényeges, hogy szólaljon meg a szöveg – vannak olyanok, amik valósággal kiáltanak azért, hogy ne zenésítsék meg őket, mert alkalmatlanok rá. Fontos, hogy a szöveg valamilyen módon zenévé váljon az emberben.

Szilágyi Domokos írásait nagyon szeretem. Amikor elolvastam a Változatait egy képzeletbeli Weöres-versre, akkor jött az ötlet, hogy variációsorozatot kellene írni hozzá egy dallamra. Nem nagyon tudok olyan vokális művet, ami egy variációsorozat. A kiindulás tulajdonképpen a forma volt, amihez ez a szöveg jól adta magát, miután maga is variációsorozat.

A Változatokat eléggé meghúztam – sok változat van, azokból nyilván olyanokat választottam, amik nekem mondanak valamit. A szövegek variálódnak a versben, nálam pedig ehhez jön a dallam, egy gyerekdal, ami végigmegy az egészen.

Mindig zeneszerzőnek készült?

Ez váltakozott: szerettem volna operaénekes is lenni, meg zeneszerző is – egyik se sikerült. Mikor melyikben voltak kudarcaim, mindig a másikra tettem. Aztán a zeneszerzés – ha nem is könnyen, de – elindult. Nehezen kerültem be az Akadémiára, többedszeri nekifutásra. És egyszer csak valami változott, és akkor hirtelen olyan fontos lett, mint semmi más.

Közönségünk 2012. május 1-jén, 19.30 órakor hallgathatja meg Vajda János: Változatok című kórusművét a Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében, az Énekel az ország rendezvény keretében. A koncerten felhangzik még Webber Requiemje. Emellett május 6-án a Művészetek Palotája Fesztivál Színházában, ifjúsági hangverseny keretében, karmesteri magyarázattal is meghallgathatják a művet, ahol még Händel Izrael Egyiptomban című oratóriumának részletei is felcsendülnek. Vezényel és előad: Hollerung Gábor

VAJDA JÁNOS: VÁLTOZATOK
SZILÁGYI DOMOKOS VERSEIRE
SZÖVEGKÖNYV

Henna Hanna, gyehenna,
Pulykatojás, szeplős.
Balfelől ül Kisanna,
Jobbfelől a gyeplős.
Henna Hanna mórikál,
Ez az egész móring.
Meg galuska, teli tál,
Meg tán egy hálóing.
Henna Hanna hazamegy
Henna Hannibálhoz.
Elefántjuk van nem egy,
Az Alpokba báloz.

Rőt elefánttal bátran elindulj
Alpokon által,
Hannát hátra ne hadd, óvjad,
akár temagad'.
Ormányos barmát ne kiméld
te, csupáncsak a barnát,
Óvjad a jó pici húst, fald vele
bé a galust.

Kicsikém, te gyehenna-hajú,
temiattad emészt el a bú,
temiattad a gond falogat,
veszek én teneked falovat,
temiattad emészt el a gond,
kicsikém, te gyehennabolond.

Henna álma röpdös az éji égen,
Henna Hanna alva, pihegve
búvik Hannibálhoz; csillagos
ég a sátruk virradatiglan.

Hennai hannai mennyei kannai bíbor edény!
Amfora, serbli vagy az, mit akarsz, te vezér, te szegény!
Hozhatod állatod, nem sokat állhatod ám meg a tért,
Más teszi majd a pityókalevesbe a drága babért!

Henna Hanna, mulassunk végre, és ne kérdezzük, hogy mi végre, hisz a jó is megárt a sokkból, múlassuk el tömlőnyi sok bor mellett; mulassunk elidőzve a medvebőrön, míg a gőze a bornak tart még egyre-másra. Aztán feküdjünk le. Egymásra.

két szál kappan fürdik a napban
tengerparton oszlik az alkony
ferde a balkon - a szálloda-ajtón
légbe kilépik az ember az égig
Kunkori bajszu hideg,
csupa jég, csupa jég
meg ideg.
Jég-ideg.
(Mármint az Alpokban. Éjszaka).

Játsszuk, ami nincs, ami volt,
játsszuk, ami nincs, ami lesz.
Játsszunk, az idő amíg enged.

Ritmikus beszéd, barbár zene, trágár szöveg

30 éve halt meg Carl Orff, a vízválasztó kísérletező

Történelmietlen a kérdés, hogy mi lett volna, ha…de nem vagyok történész, így elmélkedhetem azon, mi lett volna, ha nincsenek az énekes kedvű középkori diákok, ha nincs a másolgató szorgos szerzetes, ha nincs a poros ládákban kutatgató könyvtáros, és nem adja ki a megtalált sok száz verset, ha nincs az eladásra szánt régiségek katalógusát összeállító würzburgi könyvkereskedő. Nos, akkor nem lennének dalok, mást másolt volna titkon a szorgos szerzetes, mást talált volna a kutatgató könyvtáros, más mű szerepelt volna a könyvkereskedő katalógusában. És Carl Orff szeme soha nem akadhatott volna meg a Carmina burana címen, nem vehette volna meg a könyvet, nem „ragadták volna el a képek és szavak", nem írhatta volna meg szcenikus oratóriumát, nem robbanhatott volna be kora zenei életébe. A közönség szegényebb lenne egy fergeteges művel, az előadók egy biztos sikert jelentő, ráadásul „de jó játszani-énekelni-táncolni" darabbal – és én sem kaptam volna soha azt a feladatot, hogy írjak Carl Orff életéről, műveiről.

Szöveg: Viant Katalin

A történelmietlen és bonyolult bevezető után vissza a történelmi tényekhez: Carl Orff nem „egyművű" szerző, ahogy legtöbben gondolnánk annak alapján, hogy manapság szinte csak és kizárólag a Carmina buranát hallhatjuk, ismerjük tőle. Ráadásul nem is „csak" zeneszerző, hanem zenepedagógus, aki hangszereket és módszert fejlesztett ki gyermekek zenei oktatására. És nemcsak zeneszerző meg zenepedagógus volt, hanem minden olyan művészeti ágban alkotó ember, amelyik kapcsolódik műveinek bemutatásához, színpadra állításához. Sokoldalú volt, akinek *„sajátos dramaturgiája, zenei nyelvének barbár nyerssége, pedagógiai módszere"* máig megosztja mind a szakmát, mind a közönséget: vízválasztó személyiség volt.

ÉLETE, MUNKÁSSÁGA

Carl Orff Münchenben született, 1895. július 10-én egy tősgyökeres bajor családban. Apja katonazenész volt, ezredzenekarával később fia szerzeményeit is játszotta. A város és vidéke, mint Orff később írja, mindent megadott neki, és meghatározta személyiségét, művészetét. Anyja jól zongorázott, rendszeresek voltak náluk a házi muzsikálások, így nem véletlen, hogy korán felfedezték a gyermek tehetségét. Orff ötévesen kezdett zongorázni, csellózni, orgonálni, 10 évesen már dalokat írt. Első színházi élménye pedig 1903-ból való. Zenei képzése során 1914-ig az Akademie for Tonkunst növendéke volt, 1920-ban még H. Kaminskinél tanult Münchenben, de közben, 1919-ben már a manheimi nemzeti és a darmstadti tartományi színház karmestere is lett. Pályáját zenetanárként kezdte, egy balettiskolában is tanított, ahol megismerte a számára később oly fontos tánc világát. 1924-ben Dorothee Günther tornásznővel megalapította „Güntherschule" nevű mozgás-, tánc- és zeneművészeti is-

> „A zene az egyénben kezdődik."

koláját, ahol saját nézetei szerint oktatott és folytatta kísérleteit. Zeneszerzőként fő célja, hogy újszerűen, azaz a teljes egyenrangúság jegyében kapcsolja össze a művészeti ágakat. 1950-től Münchenben mesteriskolát vezetett, 1961-től az Orff-módszert oktató Orff Intézetet irányította, mely lényegében a salzburgi Mozarteum egyik fakultása volt.
Tanulmányozta a XVI. és XVII. századi mestereket, akik *„teljesen bűvkörükbe vonták őt egy évtizedre”*, feledve szinte minden mást, de zeneművészetére nagy hatással volt Debussy, Schönberg, Stravinsky

„Orff egy egyéni világ kapuját nyitotta meg.”

is. 1936-37-ben írta meg a művészete csúcspontját jelentő Carmina buranát, melynek bemutatója 1937-ben volt Münchenben, és amely jellemzően „AZ” Orff-mű. Előtte született darabjait annyira nem vállalta, hogy kiadóját határozottan felszólította: minden korábban kiadott művének kottáit semmisítse meg. A későbbiekkel ekkora sikert már soha nem ért el, még azzal a pár évvel később született két művével sem (Catulli Carmina és az Trionfo di Afrodite c.), melyeket trilógiaként egybeszerkesztett a Carmina buranával.
Stílusát jellemzi *„az ellenpontozás, a tematikus munka, a kidolgozott formák elvetése, az egyszerű, sőt a triviális melódiák”*. Művészetének egyik alapja a ritmus és az ütősök kiemelt szerepe. Az *„Orff-zene hallatán az az érzésünk, hogy a dallam és a harmónia, a forma és a hangszerelés a ritmusból születik”*. Erről meggyőződhetünk magunk is, ha belehallgatunk műveibe, melyek helyenként annyira eltolódnak a „prózadráma” felé, hogy egyesek szerint ez már nem is zene. *„Lerombolta a sablonokat.”*
Főleg színpadi műveket, operákat írt, tán épp az összművészeti (Wagnert meghaladó, új Gesamtkunstwerk) elképzelései okán. Közülük *„A hold”*, *„Az okos lány”* c. lett ismertebb, melyekben azt valósította meg, amit iskolájában tanított is, vagyis a zene, az ének, a tánc, a színjáték teljes egyenrangúságát. Témáit a mitológiákból, a Grimm-mesékből és a középkori mondákból merítette, majd miután megírta hozzá a zenét, nem állt itt meg: megteremtette az általa elképzelt látványvilágot is, amit határozott utasítások formájában le is írt. Egyesek (így Curt Sachs) szerint Orff *„zenés drámák írására született, akinek igazi területe a színpad”* – a többség azonban értetlenül, sőt elutasítóan fogadta a műveket, melyek egy folytonos kísérletezés lenyomatai. Orff ugyanis kezdetektől kísérletezett: a nyelvvel, a ritmikus beszéddel, a szinte zeneiség nélküli barbár zenével, általában a ritmussal, a metszően trágár szöveggel. Orff le is írta, hogy számára színpadi műveiben a nyelvnek (beszédnek) van elsődleges szerepe.

ZENESZERZŐ ÉS MÉG...

Orff zenepedagógus is volt, a róla elnevezett iskolában tanított *„a zene az egyénben kezdődik”* alapelv jegyében. Célja volt, hogy az ún. elsődleges zenélésre bátorítsa a gyerekeket. A beszéd, a tánc és a zene szerinte az a 3 egyenlő rangú és jelentőségű alapforma, melyeket játékkal és a gyerekek variációs képességével kapcsol össze a tanítási folyamatban. Ezek együtt teszik lehetővé, hogy a tanulók alkotó szabadsága elmélyüljön, ami majd eljuttatja őket a művészet befogadásához és a művészi tevékenységhez. Nagyon egyszerű, főleg ritmushangszereket is kifejlesztett számukra azért, mert ezeken a játék hamar és sikeresen elsajátítható, és így nagyobb kedvvel fordulnak majd a nehezebbek felé, melyek szerinte sokak kedvét elvették zenéléstől, zenétől egyaránt. Tanítási módszeréről 1930-ban jelent meg az Orff-Schulwerk c. kézikönyve, melyet több világnyelvre is lefordítottak. Itt jegyezzük meg, hogy ezek az Orff-stílusú zenekarok nálunk is ismertek. Sőt! Ivasivka Mátyás pécsi zenetanár a 60-as években levelet írt több kortárs zeneszerzőnek, hogy az iskolai zenekaruknak segítséget kérjen. *„1965-ben egy teherautó állt meg az iskola előtt Orff ajándékaival megrakva: kották, utasítások, hangsze-*

A Carmina burana 2008-as előadása a Dohnányi Zenekarral, a Budapesti Akadémiai Kórustársasággal és a Honvéd Együttessel, ahol még a kórus is táncra perdült

rek kerültek elő a ponyva alól. Az instrumentumok hűen tükrözték zenei világát: a metallofonok, xilofonok, harangjátékok, ütős hangszerek inkább az indonéz gamelan, mintsem a klasszikus zenekarok szerszámaihoz álltak közel." Az adomány nyomán 18 fős zenekart hozott létre a lelkes karmester, s Orffal annak haláláig rendszeresen levelezett. Őt idézzük: *„Orff egy egyéni világ kapuját nyitotta meg. Tonális, neoprimitív irányzatnak lett a szülőatyja, ahol a ritmuson, a deklamáción van a hangsúly. Van olyan műve, amelyben nincs is zene. Stílusának története halálával bezáródott, éppen egyéni irányzata miatt követni lehetetlen s egyben értelmetlen is."*

Az ún. Orff-módszer a fogyatékkal élő gyermekek gyógyításban is jól hasznosítható a www.parafonia.hu szerint: *„Nagy hangsúlyt fektetett a zenei önkifejezésre és örömmel tapasztalta, hogy az aktív zenélés által gyakran csökkent a gyermekek mozgásos ügyetlensége, javult a beszédképességük, beszédmegértésük és csökkent a magatartási problémák száma is."* Orff zenepedagógiai módszerét sokan összevetik Kodály (egészen más) módszerével, melyek egy pontban minden bizonnyal találkoznak: *„A zene mindenkié."* A 15. Nyári Nemzetközi Orff-schulwerk témája is ez lesz 2012-ben hazánkban *„Orff meets Kodály"* címmel.

A CARMINA BURANA

„A" Carmina burana, a CARMINA BURANA vagy a pajtáskodó CB: mindhárom írásmód kifejezi azt az osztatlan népszerűséget, amit ez a mű élvez. Orff-módszer ide, Orff-módszer oda: ez a mű annyira mindenkié, hogy sokan épp e műnek köszönhetik, hogy a komoly zenével megbarátkoztak. És abban is van igazság, hogy sokszor más az elmélet és más a mű, ami megszületik. Ha a Kedves Olvasó átrágta magát az Orff-módszeren és elveken, maga sem hiszi tán, hogy ugyanarról az emberről van szó. Persze lehet, hogy – szerencsénkre – az 1936-37-ben íródott, Orff szerint első vállalható műve még nem mutatta későbbi énjét, vagy nem megtestesülése szigorú elveinek. Meg az ő szerencséjére is, mert egyéb műveit ugyan itt-ott játsszák ideig-óráig, de nevét a nagyközönség e műve miatt ismeri. Orffról leánya, Godela írt egy könyvet, ahol a CB-hoz érve azt írja: *„Itt Apámnak kell adnom a szót."*

Maga Orff azt írja, hogy a szerencse kegyeltjének tartja magát, mert a kezébe került egy würzburgi könyvkereskedő katalógusa, ahol mágikus erővel vonzotta a cím: *„Carmina burana. Latin és német dalok és történetek egy XIII. sz.-i benediktbeuerni kéziratból, J. A. Schmeller kiadásában."* A kéziratot a Benediktbeuern kolostorban találta a nagyérdemű könyvtáros 1803-ban egy poros dobozban a kolostor államosításakor, rendezgetés közben. Emlékezete szerint 1934-ben, zöldcsütörtökön (húsvétkor) vette kezébe először a könyvet, és rögtön az első oldalakon Fortuna kerekét pillantotta meg egy iniciáléban, alatta később híressé vált sorokkal: *„O Fortuna/velut luna/statu variablis…"* A kép és a szavak magukkal ragadták Orffot. Át-

HÁTTÉR

Carmina burana, vagy Codes buranus

1803-ban került napvilágra egy rendkívüli, középkori versgyűjtemény a 739-ben alapított, bajorországi Benediktbeuern kolostorából, ahol 250 darab kéziratos könyvet őriztek. A leghíresebb a CB, mely nevét a helység latin neve, Bura Sancti Benedicti után kapta: innen ered a Carmina (dalok) szó után a burana jelző. 25 x 17 cm méretű, 8 miniatúra díszíti, 112 fóliáns lapból áll. A latin, középfelnémet és ófrancia nyelvű vágánsversek 1230 körül születhettek, főleg ismeretlen diákszerzők tollából, mely születési időpont megállapításában az egyes korok írástípusa, valamint a szerzők közt egy jól ismert költő, Walter von der Vogelweide életrajza segített. A versek között moralizáló és szatirikus (carmina moralia); tavaszt és szerelmet ünneplő (carmina veris et amoris); vallásos-istenes versek (carmina divina) és bordalok (carmina lusorum et potatorum) vannak, melyek első kiadása 1847-ben Andreas Schmeller nevéhez fűződik.

Orff Carmina buranajának alcíme: Profán dalok énekesekre és énekkarra, hangszerek és vetített képek kíséretében (Standard fázisban). Az I. rész a tavaszról szól, gregorián dallamokkal, baritonszólóval, énekkarral, igazi orffi ritmusokkal. A II. rész a kocsmában játszódik, bariton- és tenorszólóval, a gregorián dallam inkább játékos paródia. A III. rész a szerelemről szól, szopránszólót, gyermekkart hallunk. A művet a kórus mintegy keretbe foglalja.

A benediktbeuern-i kolostor, ahol a híres codexet megtalálták

A híres Carmina-codex lapjai

nézte gyorsan a tartalomjegyzéket, de már készen is volt fejében az új mű, a színpadkép, az ének és a tánc, aztán visszatért a versekhez. Már aznap elkészült az O Fortuna vázlata, aztán egy átvirrasztott éjszaka után a *„Fortune plango vulnera”* és harmadnap papírra vetette az *„Ecce gratum”* c. részt. S mert 250-nél több versből kellett választania, elkezdődött a kutatás, melyik legyen az a 24, amelyiket a CB-ba felfűz. Aztán elkészült a *„szcenikus kantáta”* szerkezete. Legjobban a versek ritmusa, képszerűsége és nem utolsósorban a latin nyelv feszessége, tömörsége, zeneisége ragadta meg. A szöveggel együtt a zene olyan gyorsan elkészült, hogy néhány hét múlva már „bemutatható” állapotban volt. Így június elején elutazott kiadójához, bár csak közben gépelte le kéziratát. A zene a fejében annyira kész volt és annyira elevenen élt, hogy kottára nem is volt szüksége.

A mű ősbemutatója Frankfurtban volt 1937. június 8-án. Német nyelvterületen kívül 1942. október 10-én mutatták be először, mégpedig a Milánói Scalában. A nemzetközi siker ugyan csak a II. világháború után kezdődött el, de a 60-as évekre már az egész világ klasszikus zenei műsorán szerepelt. Rengeteg filmben hallhatók részletei, megszámlálhatatlan feldolgozást ért meg egészen napjaink heavy metal stílusáig zenében, de a táncosoknak, koreográfusoknak is egyik alapműve. Budapesten 1957-ben mutatták be kirobbanó sikerrel, majd Forrai Miklós közreműködésével 1960-ban a Magyar Rádióban is felcsendült, és azóta szinte nincs zenekar, énekkar, énekes, táncos, aki ne adná elő a saját Carmina buranáját.

A Dohnányi Zenekar és a Carmina burana közös története is sokszínű: a művet nemcsak „magában” adták már elő. Kitűnő előadás született, amikor a BDZ Juronics Tamás koreográfiájához muzsikált, és érdekes megoldás volt az is, amikor a Budapesti Akadémiai Kórustársaság énekesei jelmezben és mozgással is hozzájárultak a színpadi képhez Zsuráfszky Zoltán koreográfiájában.

S bármennyire megvan mindenki saját CB-je, azért néha-néha nem árt meghallgatni azt a lemezt, amely bírja Orff jóváhagyását: ez a Deutsche Oper Berlin kórusával és énekkarával, híres énekesek közreműködésével, Eugen Jochum vezetésével készült 1968-ban. És az sem ártana, ha az iskolai zeneoktatás a heti egy, azaz egy óráról mielőbb legalább kettőre emelkedne – és nemcsak Orff miatt… Mert jó olvasni, hogy valaki azt kérdezi a „tecsőn” (azaz a youtube-on) CB-t hallgatva, hogy: „mi ez a baromi jó zene?” (még ha nem is választékos a stílusa), azt meg főleg, hogy „Óriási! Örökké ezt hallgatnám!”, még az is elmegy,

„Stílusának története halálával bezáródott.”

ha valakinek a CB „nem jön be”, mert ő viszont nemcsak ismeri, de kedveli a Hold c. operáját…

De azt nagyon rossz volt hallani ma, Budapesten, mikor egy hátán hangszerrel utazó huszonéves fiú azt mondja: *„Orff? Nem tudom. Én rockzenész vagyok, ő meg biztosan valami klasszikus.”*

Carl Orff 30 éve, 1982. március 29-én halt meg.

Carmina burana című művét 2012. április 4-én, 19:30 órakor, a Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben, a Zene-Kép bérlet keretében hallhatják. A koncerten felhangzik továbbá David Fanshawe: African Sanctus című műve, melyről előző, 2012. téli lapszámunkban, és annak internetes változatában (www.bdz.hu – Hangoló Magazin menüpont) olvashatnak részletesen.

Ajánlott irodalom

www.orff.ge
Edwin E. Gordon: Corybantic concersation. (Chicago, 2008)
Godela Orff: Erinnerungen an Carl Orff. Mein Vater und ich. (Piper, München, Zürich 1992)
Orff-Institute Year-Book, 1962
Rezessy László: Carl Orff gyermekzenekari munkássága (főiskolai füzetek, 1963)

Gyuri bácsi, a BDZ multi-bérletes

Szirtes György szíve 16 éve dobog zenekarunkkal, zenekarunkért

Szöveg: Geiger György

Kedves György, ha jól tudom, ön az egyik legrégebbi bérletesünk. Mikor is találkozott először zenekarunkkal, illetve mióta bérletesünk?

1996-ban a Zeneakadémián hallottam először a Dohnányit, véletlenül éppen Dohnányi d-moll hegedűversenye volt műsoron. A produkció meggyőzött, ezután már nem sokat gondolkodtam, a következő idénytől, 1997-től lettem a zenekar bérletese.

Mi volt az a plusz, ami miatt minket választott?

Több okot is fel tudnék sorolni. Először is a nagyvonalú, előre látó gondolkodás. Erre egy példa: 1997. október 4-én Verdi: Requiem volt műsoron a Budapest Kongresszusi Központban, ami – mint később megtudtam – azon túl, hogy nem kis feladat volt az előadók számára, a teljes bérletbevételt felemésztette. És nem ez volt az egyetlen ilyen alkalom. Aztán, a nagyvonalúságon túl a rendszeres hallgatóként is érezhető, hosszabb távra szóló koncepció is szimpatikus nekem. A zenekar nem csak ismert sikerdarabokat tűz bérletes műsoraira, hanem kevésbé játszott, de értéket képviselőket is. Szembenéz a kihívásokkal, bevonja a közönséget, tágítja az ismereteit, tudatosan színvonalat teremt. Ugyanezt láttam a vendégművészek meghívásában is. Ismert, neves művészek mellett fiatal tehetségek szerepeltetése is fontos a zenekar számára.

A szándékot, az akaratot a tehetségnél is többre értékelem. E fiatal együttesnél mindegyikkel, ráadásul a zene iránti teljes odaadással is találkoztam. Egy olyan „Művész-Ember" irányításával, akinek széleskörű tudása, tapasztalata, koncepciója, elkötelezettsége párosult a muzsikusai iránt érzett határtalan szeretettel; barátként, partnerként tekintve rájuk.

Gyermekkoromban az Operaház mellett laktunk. Édesapám hegedűjátéka és az operák mellett nőttem fel. Sok karmestert láttam, de Hollerung Gábor rendkívül kifejező, a műveket feltáró, szuggesztív művészete azonnal megfogott. Azóta azt is tudom, hogy a nagy könnyedség, lazaság, humor, színészi képesség mellett Gábor természetes, közvetlen ember. Megtiszteltetés számomra, hogy már személyes kapcsolatom is kialakulhatott vele.

Visszatérve a kérdésre, s talán nem nagy szavak ezek, de azt éreztem, ennek az útnak meglesz a gyümölcse. Ma hazánk első három zenekara között említik a BDZ-t. Sajnos ez nem tükröződik a támogatottságban, ez rossz hír. Jó viszont az, hogy

NÉVGJEGY: SZIRTES GYÖRGY – BDZ BÉRLETES

született: Budapesten, 1939-ben.

Tanulmányai: Kölcsey Ferenc gimnázium, Budapest, majd a Miskolci Egyetem gépészmérnöki kara

Szenvedélye: az utazás, az emberek, a világ sokfélesége. Valamint az autók; több mint 60 autója volt, vette, rendbe hozta, örömmel használta, majd eladta őket. (Mára a kocsik összementek old-timer modell gyűjteménnyé.)

Kedvenc országai: Írország, Korzika, Portugália.

Hobbija: jóga, versek, a történelem, sport (evezés, kézilabda, jégkorong – ezt válogatott szinten űzte)

Kedvenc mondata: *„Nem az számít, mennyi év volt az életedben, hanem, hogy mennyi élet volt az éveidben." (Abraham Lincoln)*

elismertsége révén, ha határtalan áldozatvállalással is, de működési költségei jelentős részét képes megteremteni.

Úgy tudom, a kezdettől fogva a zenekar valamennyi bérletét megvásárolja, ráadásul két példányban.

1996-ban a zenekar még csak 3 éve volt hivatásos zenekar. Kevesebben ismerték, előfordult, hogy nem volt teltház. A jövőért egy parányi lépést nekem is kellett tennem. Nem volt 1%-os támogatásra módom, ezért a bérletek megvásárlása mellett döntöttem. A második bérlet egy támogató bianco befektetés volt. Eszemben sem volt akkor, hogy ez – a mai helyzetet nézve – milyen jó döntés lesz.

Mi az, ami azóta is itt tartja ?

Több oka is van a hűségemnek. Először a zene széles palettáján átívelő repertoár, s itt több műfajra is gondolok. Ez a repertoár jelentős részben találkozik az én ízlésemmel. Az pedig, hogy ez magas, olykor tökéletes színvonalon interpretálódik, az ma már természetes számomra. Azután az, hogy tanulhatok. Aki a Megérthető Zene sorozatokat látta, hallotta, pontosan tudja, mire gondolok. Továbbá az a törekvés, hogy a fiatalság számára vonzóvá tegye a zenét. Unokám még csak 3 éves, de már nagyon várom, hogy mikor hozhatom el a hangszerismertető és Megérthető Zene Junior sorozatokra. Persze aztán meg a többire is.

Mit tart még lényegesnek megemlíteni?

Azt a nagyfokú bizalmat és előrelátást, amit úgy a fiatal zenekari tagok, mint a fiatal vendégművészek szerepeltetésénél láttam.

Ha jól tudom, nem Budafokon lakik. Mi vonzotta Budafokra?

Több éve Diósdon lakom. Nincs ez messzebb Budapest sok kerületénél, Budafok pedig kifejezetten közel van. Mentem messzebbre is az előadások kedvéért, például tavaly nyáron egy nagyszerű Zempléni Fesztiválra. De tény, hogy a koncertek után irigylem a Budafokiakat, hogy ilyen zenekaruk van!

Legemlékezetesebb koncertek, szólisták, karmesterek?

Nehéz kérdés, mert számtalan van. Azt hiszem, megtelne a Hangoló vele, de azért néhányat megpróbálok kiemelni. Természetesen ez nagyon szubjektív válogatás lesz, de lássuk csak, például: a Carmina burana, több előadásából a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon a Győri Balettel 2002-ben; Jandó Jenő valamennyi fellépése; Bach h-moll mise (2002); Haydn: A Teremtés (2005) Peter Likával; Paganini d-dúr hegedűverseny (2006) Oláh Vilmossal; Strauss: Hősi élet (2009) Harsányi Elinával, Rahmanyinov: A Holtak szigete; Dohnányi-versenymű csellóra és zenekarra Simkó-Várnagy Mihállyal; Sosztakovics: a-moll hegedűversenye Sergej Tsojjal, Rimszkij Korszakov: Seherezade Yeruham Sharovsky-val, és azt hiszem sorolhatnám még napestig. Külön megemlíteném a 2007-es Don Carlos előadást, amely a világ bármely színpadán megállta volna helyét, kiemelve Wiedemann Bernadett, Jaakko Ryhanen és Busa Tamás szerepét.

Van-e valami különlegesség a zenekarral kapcsolatban?

Feltétlenül! A zenekar egyedülálló kuriózuma Zelinka Tamás főtanácsos, a zenekar koncertjeinek állandó konferansziéja. Olyan tudásanyagot oszt meg velünk, szellemesen, érdekesen, ami páratlan! Más zenekart preferáló zenebarát ismerőseim irigyelnek is minket.

És még valami: nagyra értékelem azt a gondolkodásbeli hozzáállást, mely a belépők elérhető áron tartásával széles rétegnek teszi lehetővé a koncertek látogatását a nehéz körülmények ellenére is.

Mit kíván nekünk a következő 20 évre?

Azt kívánom, hogy minél hamarabb éljük meg azt az időt, amikor a kultúrát helyén, értékén kezelik és támogatják, valamint, ha újra felkérnének egy interjúra, legyen ez egy sikeres időszak után, és úgy, mint most is, mindenkinek a legjobbakat, s jó egészséget kívánhassak.

Tisztelt Budafoki Dohnányi Zenekar!

Ha egy muzsikus állami kitüntetést kap, tudnia kell, hogy az nem egyedül az ő érdeme. Noha megdolgozott érte, mégis a családja, tanárai, barátai, valamint muzsikustársai, zenekarok, zeneszerzők, és karmesterek is támogatták ebben.

Egy igazi csapatmunka, mozaikok összessége és pontos illeszkedése szükséges a teljes képhez.

Ezúton szeretném hálámat és köszönetemet kifejezni a zenekarnak és vezetőségének, valamint Hollerung Gábor zeneigazgató úrnak a 2011. október 8-án létrejött közös produkciónkért, Tallér Zsófia harsonaversenyének a bemutatójáért.

Ennek a koncertnek a sikere nagy mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a magyar államtól az idén Liszt Ferenc-díjat kaphattam. Számomra ez a legnagyobb szakmai elismerés, hiszen a saját hazámban tüntettek ki, és mert a harsonával szólistaként nem egyszerű az érvényesülés.

További szép sikereket, biztonságos jövőt és megbecsülést kívánok a zenekarnak.

Tisztelettel és szeretettel

Fejér András

Fejér Andrásnak ezúton is gratulálunk Liszt-díjához!

„Az ének szebbé teszi az életet”

A kóruséneklés, mint az örömszerzés, a közösségteremtés és az örömátadás egyik forrása

Kodály szerint „Zene nélkül nincs teljes ember.”. „Az ének szebbé teszi az életet, az éneklők másokét is. Nem sokat ér, ha magunkban dalolunk, szebb, ha ketten összedalolnak. Aztán mind többen, százan, ezren, míg megszólal a nagy Harmónia, amiben mind egyek lehetünk. Akkor mondhatjuk majd csak igazán: Örvendjen az egész világ!”

Szöveg: Petró Margit, Ortutay Réka

A Budafoki Dohnányi Zenekar éppen a kodályi mondás fontosságát felismerve, immáron több mint 25 éve rendezi meg az Énekel az ország nevű rendezvénysorozatot, melyben az ország minden részéből gyűlnek össze a legkülönbözőbb korú és

Az Énekel az ország próbája a Művészetek Palotájában

érdeklődésű emberek, hogy egy kórustábori felkészülést követően közös produkciót hozzanak létre. Egy közös azonban van bennük: a zene és ezen belül is a kóruséneklés szeretete. A rendezvénysorozat legfőbb szakmai bázisa, a Budapesti Akadémiai Kórustársaság (BAK) néhány tagját, és a kórus és a rendezvény szakmai vezetőjét, Hollerung Gábort kérdeztük a motivációkról, a kóruséneklés fontosságáról, a rendezvénysorozat céljáról, hatásáról.

Vajon miért fontos évről évre ennyi embernek, hogy időt, energiát és persze nem kevés pénzt áldozzon hobbijának?

BAK: A kórus meghatározó és folyamatos közösségi élményt jelent számunkra. Szabadidőnkben végzett kemény munkánkért cserébe – bár nem vagyunk a szó szoros értelmében vett képzett muzsikusok – a hazai és nemzetközi kulturális élet tevékeny szereplőivé váltunk, amely nagyfokú elkötelezettséget, felelősséget is jelent. Nagyon szeretjük ezt a szerepvállalást. A legrégebbi tagok gyermekei is aktív résztvevők már; eleinte csak hallgatóként jönnek, idővel pedig énekelni. Vannak olyanok, akik zenei tanulmányokat is folytatnak, esetleg zenésszé válnak. Ez az amatőr zenei közösség lelemény es módon folyamatosan képes megfiatalodni, és nem lehet belőle kiöregedni. Életre szóló kötődések, élmények születnek. Számíthatunk egymásra hétköznapi feladataink során, együtt vagyunk ünnepi pillanatokban, s ez hozzájárul egészségünk megóvásához, lelki gazdagságunk gyarapításához. Számunkra az amatőr kóruszene hasznosságának kulcsa ebben rejlik, és ez a záloga a zeneértő, zeneszerető közösség-közönségnevelésnek is.

Miért tartják fontosnak a fiatalok zenei nevelését, illetve a kórusban való éneklést?

Hollerung Gábor: Az éneklés a legtermészetesebb módja a zenélésnek, hiszen az énekhang mindenki számára meglévő, elérhető, az érzelmek kifejezésére szolgáló legtermészetesebb eszköz. A legérthetőbb formanyelv, mely velünk van életünk kezdetétől. Igazán komoly élményt csak nem verbális módon lehet átélni, teremteni. Sajnálatos azonban, hogy ma a presztízsét vesztett általános iskolai oktatásban egyre kisebb figyelem jut a zenei nevelésre. Mennyiségileg és színvonalában is csökken az isko-

Énekel az ország - koncert után

lai énekórán szerezhető zenei élmény. Ez azért nagy baj, mert ez az alapozó színtere a zeneértő, zeneszerető közönség kinevelődésének és az igényes, klasszikus zene befogadására, megszerettetésére kialakuló szükséglet megjelenésének.

„Legyen a zene mindenkié!" Kodály Zoltán találó gondolata kifejezi a köznevelés fő célját, mellyel azt szerette volna, hogy jusson el mindenkihez, mindenhová a zene lélekemelő, személyiséget formáló, gazdagító társadalmi hatása.

H.G: Ez így igaz, hiszen az amatőr kórusmozgalomnak rendkívül fontos szerepe van egyrészt a zenei műveltség megszerzése és közvetítése, másrészt a társadalmi integráció, fejlődés szempontjából is. Az énekesek a próbák során sok mindent megtanulnak a zenéről, eligazodnak az elméleti, történeti kérdésekben, rajongói, értői lesznek a művészetnek. Az amatőr kórusok kifejező képessége, a mű megvalósításának ihletettsége – talán éppen az önkéntesen, szeretetből vállalt energiaráfordítások miatt is – időnként vetekszik a profi együttesekével. A megszerzett zenei tudás birtokában megnövekedett önbizalmuk következtében sokszor megrázóbb, élményszerűbb előadások nyújtására képesek, mint a hivatásos együttesek. Ezt bizonyítja az is, hogy sok hivatásos énekes szabadidejében is amatőr kórusokban is énekel. Emellett a közösségben átélt zenei élmény, amellett, hogy pótolhatatlan örömforrás, tudatos együttműködésre, alkalmazkodásra, felelősségvállalásra késztet, melynek hatása a személyiség és társadalmi fejlődés számtalan pontján visszaigazolódik.

Visszajelzések az Énekel az ország résztvevőitől

Kedves Mindnyájatok!
Nagyon lassan, kezdek kijózanodni a múlt vasárnapi szereplésünk totális élményéből. Egyszerűen, csodálatos volt. Ugye nemsokára ismét lesz valami csodálatos indok, hogy együtt énekeljünk!!
Sonore Vegyeskar

Ebben a levélben még nem köszönjük meg azt a hihetetlen profizmust, odaadást, lelkesedést, türelmet, amivel minket leírhatatlan élményekhez juttattatok.
Kórus Spontanusz Sopron

Kedves Szervezők!
Szeretnénk még egyszer megköszönni azt az óriási munkát, amit ebbe az idei projektbe fektettetek! Mi nagyon jól éreztük magunkat, hatalmas élményt jelentett mindannyiunk számára ez a két hétvége!
Az év további részére sok sikert kívánunk Nektek, és reméljük, jövőre ismét találkozunk!
Egressy Kamarakórus Tata

Sziasztok!
Mindenekelőtt még egyszer ezer hála és köszönet a szekszárdi Gagliarda nevében, szuper volt minden: szervezés, zene, hangulat, nagy élmény!!! 1 évig táplálkozunk belőle lelkileg aztán lelkesen megyünk a következő projektre!
Szekszárdi Gagliarda Kórus

Társművészetek

2012-t írunk, s már tavasz van. Még jó, hogy neve ellenére nem szökik, hanem marad: idén szökőév van, szökőnappal, ami február 24-re esett. Az év fordult, évfordulókban gazdag évre, pillantsunk hát a társművészetekre, és nem csak kerek évfordulókra.

Szöveg: Viant Katalin

ÉVFORDULÓK

832 ÉVE

1180-ban rajzolta le Herrad von Lansberg Hortus a hét szabad művészet (septem artes liberales) rendszerét, melynek a zene a Négyes út eleme a csillagászat, a számtan és mértan mellett.

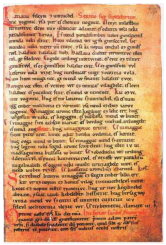

800 ÉVES

1200 körüli a Halotti beszéd, első nyelvemlékünk.

700 ÉVES

1300 körüli az Ómagyar Mária-siralom, melyet ismeretlen magyar szerző Geoffroi de Breteuil (+1196) francia költő latin nyelvű himnuszának szabad átköltésével alkotott meg. A költemény, mely egy darabos, latin nyelvű szöveg tetszetős, lírai feldolgozása, csengő alliterációival, csiszolt technikájával arra mutat, hogy kora magyar irodalmának nem első és egyetlen alkotása, hanem egy már kialakult lírai stílus egyik terméke. Az Ómagyar Mária-siralom szóképekben gazdag versművészete egyedülálló. 1922-ben fedezték fel egy 13. századi latin nyelvű hártyakódexben, a Leuveni Kódexben, amit többszöri próbálkozás után a budapesti Országos Széchenyi Könyvtár 1982-ben csere útján szerzett meg, azóta a magyar nemzeti könyvtárban őrzik.

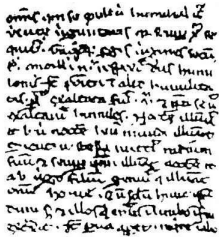

A 300 ÉVVEL EZELŐTT

elhunyt török Buhurizade Mustafa Itrit komponista és zenész, valamint a 150 évvel ezelőtt alapított pétervári Rimszkij-Korszakov Konzervatórium is szerepel az UNESCO 2012-es ünnepeltjei között..

209 ÉVE

1803-ban találták meg a Carmina buranát Bajorországban. Ez idő tájt vásárolta meg az USA Louisiana államot Franciaországtól; indult el az első közforgalmú lóvasút; már zajlottak a napóleoni háborúk. Ekkor született Deák Ferenc, a „haza bölcse”, Berlioz francia zeneszerző; már épült a Sándor-palota; ekkor halt meg Klopstock német költő, Herder német filozófus.

207 ÉVE

1805-ben halt meg L. R. Boccherini Madridban. Ő „találta fel” a két gordonkával játszó vonósötöst és a zongoraötöst.

165 ÉVE

1847-ben jelent meg először a Carmina burana. Ez évben született Mikszáth Kálmán, Hauszmann Alajos, Hugonnai Vilma, Edison, Bell, Pulitzer. Ekkor halt meg Mendelssohn, kinek 1826-os Szentiváméji álom c. nyitányát májusban játssza a BDZ megelőlegezve az év leghosszabb (júniusi) napját.
http://create.mome.hu/liszt/

150 ÉVE

1862-ben született az osztrák Klimt (akit egész évben ünnepel Ausztria: www.austria.info.hu), aki 117 évvel ezelőtt a zenét húros hangszeren játszó nőalakként ábrázolta.

122 ÉVE

1890-ben mutatták be a Parasztbecsület c. Mascagni-operát Rómában, s még ugyanebben az évben a Magyar Királyi Operában, Mahler vezényletével. Később

Fülöp Zoltán gyönyörű díszletei között „játszták” a húsvéti történetet az Erkel Színházban, mely lassan ébred csipkerózsikaálmából. 2011-ben Fülöp Zoltán munkáiból Donizetti: Don Pasquale c. operája volt látható.

SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJÁN

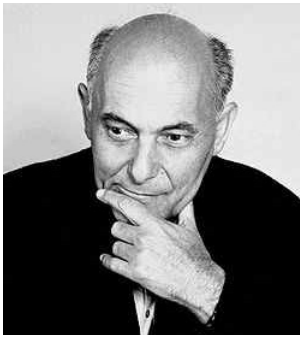

Solti György neve felkerült az UNESCO 2012-es ünnepeltjeinek listájára (az orvos Szentágothai Jánossal együtt), melyen többek között 2011-ben Liszt Ferenc neve volt, 2013-ban pedig Robert Capa neve lesz olvasható. Solti György 40 éve (1972-ben) lett „sir”, azaz lovag.

90 ÉVE

halt meg Gárdonyi Géza, aki Kosztolányi szerint *„Szelid és egyszerű. Tárgyaival szemben pedig szerény, majdnem alázatos”.*

61 ÉVE

1951-ben nyitott a Magyar Optikai Művek (MOM) művelődési háza. Tervezője Dávid Károly, aki Ferihegy 1-es terminálját is tervezte. MOM gyár már nincs,

de „szocreál” „művháza” megmenekült: modern elemei miatt 1990 óta védett.

83 ÉVE

írta le Kodály Zoltán, hogy *„Énekelni mindenki tudhat”.* Arra a kérdésre, hogy *„Ki a jó zenész?”*, nem három szóban, hanem 4 pontban válaszolt. *„Kiművelt hallással, kiművelt értelemmel, kiművelt szívvel és kiművelt kézzel kell rendelkezni, és ezeknek teljes egyensúlyban kell lenniök.”*

55. ÉVFORDULÓJÁT

ünnepli a Budapesti Akadémiai Kórustársaság 2012-ben az African Sanctus és a Carmina burana közös próbáival, a közös fellépéssel és Örökös tagok avatásával. Csak így tovább!

23 ÉVE

1989-ben készült a kép Darvas Iványról, aki Patrick Süskind: A nagybőgő c. egyszemélyesében nyújtott remek alakítást a bőgőjét egyszerre gyűlölő és imádó muzsikusról.

21 ÉVES

idén a Zeneakadémia Hangszerészképző Iskolája. Igazgatója Lendvai Tamás, aki egyben a Hangszerek Napja „atyja” is. A májusi ünneppel a zenei élet harmadik tartóoszlopát, a háttérbe szorult hangszert és készítőjét méltó helyére, a zeneszerző és az előadó mellé szeretnék helyezni.

16 ÉVE

1996-ban készült Pérely Zsuzsa gobelinje, 6 éve pedig V. Majzik Mária szobra Kölcsey 1823-ban született Himnuszáról.

4 ÉVES

a fuvolát csaknem tökéletesen megszólaltató japán robot. A youtube-videón Rimszkij-Korszakov híres Dongóját adja elő (lásd: Waseda Flutist Robot).

DOHNÁNYI-SAROK

DLA-téma lett Dohnányi. Nagy Enikő brácsaművész doktorátusának témája: *„Dohnányi Ernő kamaraművei a brácsa vonzásában”.* A tézisek közt olvasható: *„A sors megadta, hogy Dohnányi néhány zenekari művével közvetlen kapcsolatba kerülhettem”,* s hogy *„..nem járunk messze az igazságtól, ha külön szimpátiát sejtünk Dohnányi részéről a brácsa irányába”.* DLA címet Budapesten a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola adományozhat. A DLA jelentése Doctor Liberalium Artium vagy Doctor of Liberal Arts, s nem más, mint hivatásos művészeti doktorátus a Liberal Arts, azaz a szabad vagy kreatív művészetek (építészet, tánc, zene, színház, vizuális művészetek) terén.

Dohnányi Ernő családi levelei közül az 1912. július 10-i részletével búcsúzunk Közönségünktől, melyet nővérének írt: *„Kedves Miczi! …én most leveleket írok görcsösen, és görcsösen geschäftelek, a tout pris meg akarok gazdagodni. Minden szépet és jót, kézcsók, csók etc. És jó mulatást nyáron, kevés hőséget etc.…szerető Ernője”*

A Hangoló Magazint online a www.bdz.hu oldalon olvashatja.

Új helyszínünk: a MOM Kulturális Központ

A MOM Kulturális Központ életében 2011. őszén új időszámítás kezdődött. A „MOM - Gesztenyéskert kulturális, sport és szabadidő negyed funkcióbővítő fejlesztése" elnevezésű projektnek köszönhetően, mely a Hegyvidéki Önkormányzat finanszírozásával, valamint Európai Uniós támogatással valósult meg, a XII. kerületi polgárok minden tekintetben megújult, csodálatos régi-új, a XXI. századi elvárásoknak megfelelő közösségi teret, tereket vehettek birtokba. Megújult a MOM épülete, a Sirály utca sétáló utcává alakult, s a rekonstrukcióhoz kapcsolódva megépült a Larus Étterem és Rendezvényközpont, és új otthont kapott a biopiac is. A megszépült komplexum számos új lehetőséget kínál kulturális programok megvalósításához. A központról annak vezetőjével, Hambuch Gerdával beszélgettünk.

Szöveg: Geiger György

Igazán örvendetes dolog, hogy amíg a Zeneakadémia és a Vigadó felújítási munkálatai már évek óta húzódnak, egy kulturális intézmény végre új köntösben, színes programkínálattal várhatja az érdeklődőket.

Ez valóban így van. Ezért is volt örvendetes számunkra, amikor 2012. januárjában a méltán népszerű Budafoki Dohnányi Zenekar képviselője megkeresett bennünket hosszú távú elképzeléseivel, amelyek harmonikusan simultak a MOM kulturális Központ kulturális koncepciójába. A zenekarral közös szervezésben így a jövő évadtól rendszeresen rendezzük meg Universitas sorozatát. A márciusi „próba" hangverseny kiválóan sikerült. Nagy örömünkre teltházas koncert volt. A visszajelzések alapján bátran elmondhatjuk, hogy nemcsak a kerületi polgárok, de sokak örömére valósult és valósul meg a jövőben ez a komolyzenei programsorozat.

A kimagasló színvonalú produkció tehát adott, természetesen magunk is hozzájárulunk minden lehetőségünkkel, adottságunkkal, hogy szolgáltatásban, szervezésben és a kényelmi lehetőségek kiaknázásával még teljesebbé tegyük a koncertélményt.

A felújítás során mik voltak a fő szempontok?

Koncertek esetében egyik legfontosabb dolog a megfelelő akusztika a tökéletes zenei élmény eléréséhez, ezért a felújítás során az akusztikai tervezés alapkérdés volt. A hangversenytermi funkcióhoz az előszínpad és a színpadi rész felett befüggesztett, íves hangvető lapsor készült, és a faburkolatok is úgy lettek kialakítva, hogy a felületek nagy részéről többlet hangenergia jusson el a nagyérdemű felé. A színházterem audiovizuális és színpadvilágítási rendszere teljesen megújult.

De nemcsak színház szakmai, hanem esztétikai változások egész sora erősíti vendégeink komfort érzetét. Megszépült az előcsarnok, a főbejáraton belépve meglepően szép, tágas és világos kép fogadja a látogatót. Az épület teljeskörűen akadálymentesített. A kupolaterem impozáns tere szinte minden igényt kielégít, a kiszolgálóhelyiségek, ingyenes wifi elérhetőség, díjtalan számítógép használat az előtérben, világos, üde folyosók és foglalkoztató termek, a MOM Café hangulatos mediterrán hangulatú terasza, a szabadtéri színpad, játszótér és sorolhatnám... mindmind vendégmarasztaló lehetőségek. Túlzás nélkül állíthatom, hogy csodálatos közösségi színtér és találkozóhely lett a MOM Kulturális Központ.

Minden korosztály számára magas színvonalú prózai-, zenés-, táncszínházi produkciókat, komoly-, és könnyűzenei koncerteket, filmeket, ismeretterjesztő-, művészettörténeti-, mozgásos programokat, a legkülönbözőbb tematikájú klubokat, tanfolyamokat kínálunk. A közművelődési tevékenység mellett pedig megújult terembérleti és egyéb szolgáltatásokat biztosítunk üzleti partnerek számára.

Bízom abban, hogy a Budafoki Dohnányi Zenekar koncertsorozatainak kapcsán mindezt élőben is megtapasztalják majd az érdeklődők. Akik pedig egyéb programjainkra kíváncsiak, azok a momkult.hu oldalon tájékozódhatnak programjainkról.

A Budafoki Dohnányi Zenekar tagjai

Zeneigazgató: Hollerung Gábor
Karmester: Werner Gábor

Első hegedű
Viniczai Éva – *első koncertmester*
Harsányi Elina – *második koncertmester*
Berán Gábor – *koncertmester-helyettes*
Baranyai Gábor
Bánhegyi Tünde
Gárdián Rita
Kristó-Varga Nikolett
Pánczél Tamás
Remenyik Gabriella
Sass Magdolna
Sawada Aya
Sólyom Magdolna
Szilágyi Péter
Véghelyi Márk

Második hegedű
Kalla-Tóta Hajnalka – *szólamvezető*
Varró Katalin – *szólamvezető-helyettes*
Bajmóczi Tünde
Füzesséry Attila
Gáblik Judit
Horváth Anita
H. Kovács Emese
Puskás Mária

Brácsa
Kusz Viktória – *szólamvezető*
Markó János – *szólamvezető-helyettes*
Amirás Kinga
Bakay Viktória
Érsek Lilla
Gálfiné Megyes Krisztina
Konrád Barnabás
Lukács Zsuzsanna
Skripeczky-Buzás Beáta
Tuza Boglárka

Cselló
Kószás Ágnes – *szólamvezető*
Simkó-Várnagy Mihály – *szólamvezető-helyettes*
Draskóczy Veronika
Garami Eszter
Helecz Dániel
Szontagh Márton
Török Beáta

Nagybőgő
Bíró Zoltán – *szólamvezető*
Gyurján Róbert – *szólamvezető-helyettes*
Bangó Norbert
Lombos Pál
Nahaj Gábor

Fuvola
Molnár Krisztina – *szólamvezető*
Bene Hajnalka
Kanyó Dávid
Sepsi Etelka

Oboa
Kőházi Edit – *szólamvezető*
Czápos Benedek
Villányi Péter

Klarinét
Szepesi Bence – *szólamvezető*
Horváth Marcell
Dumitrache Horia

Fagott
Ambrózy Attila – *szólamvezető*
Bazsinka Ivett
Korda Nikoletta
Kotroczó Szabolcs

Kürt
Tóth Bálint – *szólamvezető*
Benyus János
Flammer István
Mészáros Bence

Trombita
Csatos Ferenc – *szólamvezető*
Monoki Attila
Nagy Antal

Harsona
Sütő András – *szólamvezető*
Görög-Hegyi Gábor
Pálinkás Péter

Tuba
Kovács Péter

Ütő
Szilvási Attila – *szólamvezető*
László Attila
Maros Ádám

A Budafoki Dohnányi Zenekar hangversenynaptára 2012. ápr-máj.

2012. április 2. **hétfő, 19:30**	Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem	Munkácsy & Havasi *Vezényel: Pejtsik Péter*
2012. április 4. **szerda, 19:30**	Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem *ZENE-KÉP*	Orff: Carmina burana Fanshawe: African Sanctus *Budapesti Akadémiai Kórustársaság* *Vezényel: Hollerung Gábor*
2012. április 14. **szombat, 11:00**	Klauzál Ház *JUNIOR*	A Budafok Big Band műsora *Előad és vezényel: Puskás Csaba*
2012. április 14. **szombat, 19:30**	Olasz Kultúrintézet *UNIVERSITAS*	Verdi: A végzet hatalma – nyitány Schubert: VIII. szimfónia Brahms: II. zongoraverseny *Fülei Balázs – zongora* *Vezényel: Pier Carlo Orizio*
2012. április 15. **vasárnap, 11:00**	Olasz Kultúrintézet *MEGÉRTHETŐ*	A ZENE Beethoven: VII. szimfónia *Előad és vezényel: Hollerung Gábor*
2012. május 1. **kedd, 19:30**	Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem *ÉNEKEL AZ ORSZÁG*	Vajda: Változatok Webber: Requiem *Vezényel: Hollerung Gábor*
2012. május 12. **szombat, 19:30**	Olasz Kultúrintézet *UNIVERSITAS*	Mendelssohn: Szentiványéji álom – nyitány Mendelssohn: Hegedűverseny Beethoven: VII. szimfónia *Oláh Vilmos – hegedű* *Vezényel: Vásáry Tamás*
2012. május 20. **vasárnap, 19:30**	Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem *ZENE-KÉP*	Haydn: A Teremtés *Budapesti Akadémiai Kórustársaság* *Vezényel: Hollerung Gábor*
2012. június 8. **péntek, 20:00**	Margitszigeti Szabadtéri Színpad	FILMHARMONIKUSOK 2.0 *Az új dimenzió* Régi és új filmslágerek, eddig sosem látott technikai dimenzióban, 140 m^2-es led-hálón. *Budapesti Akadémiai Kórustársaság* *Vezényel: Hollerung Gábor*
2012. június 9. **szombat, 11:00**	Margitszigeti Szabadtéri Színpad	ZENÉS UTAZÁS GYERMEKEINK ÉS KEDVENC ÁLLATAIK VILÁGÁBA *Budapesti Akadémiai Kórustársaság* *Vezényel: Hollerung Gábor*
2012. június 22. **péntek, 19:00**	Klauzál Ház *BUDAFOKI*	VARSÓ Vajda: Sinfonia ma non troppo Addinsell: Varsói koncert Csajkovszkij: III. szimfónia *Hegedűs Endre – zongora* *Vezényel: Hollerung Gábor*

ZENE-KÉP

2012. április 4. szerda, 19:30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Orff: Carmina burana
Fanshawe: African Sanctus

Váradi Marianna – szoprán
Horváth István – tenor
Szegedi Csaba – basszus
Budapesti Akadémiai Kórustársaság
Vezényel: Hollerung Gábor

A Budafoki Dohnányi Zenekar Zene-Kép sorozatában ezúttal nem is Orff népszerű Carmina buranaja a főszereplő, hanem David Fanshawe, a közelmúltban elhunyt szenvedélyes etnográfus és zeneszerző leghíresebb műve, az African Sanctus. A mű a szerző eredeti felvételeit kombinálja az élő zenével, énekkar, hangszeres együttes és technikai hangszerek előadóapparátusával. A zenemű felhangzása közben a szerző, az expedíciójáról készített afrikai útifilmjét láthatják, melyben az egyes tételekhez kapcsolódó, azokat ihlető táncok, népszokások, emberek is megjelennek. A műben fantasztikus módon kapcsolódik össze a müezzin imája a keresztény Kyrie-énekkel, az afrikai harci tánc a Crucifixus-szal. A szerző élete végéig javíthatatlanul hitt az emberek összetartozásában és mindenhol fellelhető lelki közösségében.

A MEGÉRTHETŐ ZENE JUNIOR

2012. április 14. szombat, 11:00
Klauzál Ház

Budafok Big Band

Előad és vezényel: Puskás Csaba

A Budafok Big Band immáron sokadik éve gazdagítja a fiataloknak szánt Megérthető zene junior sorozatunkat. Big Band-ként a zene más aspektusaival tudják megismertetni a fiatalságot, akik az előadások által közelebb kerülhetnek a könnyedebb műfajok, így a jazz, dixieland, musical, illetve a fúvószene adta lehetőségek világához. A big band-ek muzsikájába Puskás Csaba, a zenekar vezetője kalauzolja az ifjúságot.

UNIVERSITAS

2012. április 14. szombat, 19:30
Olasz Kultúrintézet

Verdi: A végzet hatalma – nyitány
Brahms: II. zongoraverseny
Schubert: VIII. szimfónia

Fülei Balázs – zongora
Vezényel: Pier Carlo Orizio

Hangversenyünket Verdi egyik legnépszerűbb nyitányával indítjuk. Az operát magát Verdi az orosz udvar felkérésére komponálta. A tragikus történetet karakterisztikus – valósággal vígoperaian életszerű – mellékalakokkal és színes epizódokkal teszi érdekessé, de ezzel óhatatlanul megbontja a dráma egységét.
1881 nyarán ezekkel a szavakkal számolt be Brahms egyik kedves tanítványához írt levelében új művéről, azt est folyamán felcsendülő B-dúr zongoraversenyről: *„...írtam egy egészen kis zongoraversenyt egy egészen kis, gyengéd scherzóval..."* Brahms tréfás kedvében lehetett, hiszen a híradás a zeneirodalom egyik legmonumentálisabb zongoraversenyéről szól. Nem csak a felépítése szokatlan - hiszen 4 tételből áll, melybe Brahms a 2. tételt azért illesztette be utólag, mert anélkül túl egyszerűnek találta a versenyművet. Ez már csak azért is megdöbbentő gondolat a szerzőtől, mert a mű óriási fizikai erőt, állóképességet kíván az előadótól. A zeneműben jelen van az elsöprő erejű szenvedély, a szerző által említett „kis, gyengéd scherzo", a líra, és a vérpezsdítő magyar tánc. Ez egyáltalán nem véletlen: a zongoraversenyt 1881-ben Budapesten mutatta be a szerző Erkel Sándor vezényletével, hatalmas sikerrel.
Schubert a „Befejezetlen" néven ismert, tévesen nyolcadiknak számozott szimfóniája komponálását 1822 októberében kezdte meg. Az elkallódott kéziratot csak évekkel a zeneszerző halála után fedezték fel, 1865-ben, akkor hangzott fel első ízben a bécsi közönség előtt a csonkán maradt mű. „Befejezetlen" mivolta a Schubert-kutatók körében sok vitára adott alkalmat, mert a reánk maradt vázlatok arra utalnak, hogy a zeneszerző nem kéttételesnek tervezte a szimfóniát. A harmadik tételt azonban nem fejezte be Schubert, tehát vélhetően nem érezte fontosnak, hogy lekerekítse mindazt, amit az első két tétellel kifejezett. A szimfónia nagy népszerűsége megerősíti Schubert igazát: ha terjedelme és felépítése nem is felel meg a műfaj klasszikus kö-

vetelményeinek, a két tétel hangulata egységes, szerkesztése világos, és a hallgatóban nem kelti a befejezetlen művek okozta hiányérzetet.

A MEGÉRTHETŐ ZENE

2012. április 14. szombat, 19:30
Olasz Kultúrintézet

A ZENE
Beethoven: VII. szimfónia

Előad és vezényel: Hollerung Gábor

Sokszor elhangzott, hogy Beethoven a romantika atyja. A szerző gondolkodásmódja, irodalomhoz való viszonya és a műveiben megjelenő programszerű gondolkodás alapozza meg a romantikus zenét egy évszázadra. Mindez természetesen csak úgy igaz, hogy Beethoven egyúttal a klasszikus, tiszta zenei gondolkodás betetőzője. A VII. szimfónia a klasszikus szimfóniák között az egyik utolsó nagy alkotás, amely tisztán a zene alkotóelemeiből építkezik, mint gyors-lassú, hangos-halk, súlyos-súlytalan, stb. Mindeközben az elsődleges élmény, hogy Beethoven számára e hagyományos keretek egyre inkább szűkebbek, és a szerző, bár tisztán zenei eszközökkel és magával ragadó természetességgel, de egyszer s mindenkorra szétfeszíti a hagyományos kereteket.

ÉNEKEL AZ ORSZÁG

2012. május 1. kedd, 19:30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Vajda: Változatok
Webber: Requiem

Cecília Lloyd – szoprán
László Boldizsár – tenor
Országos Egyesített Kórus
Vezényel: Hollerung Gábor

Immáron nyolcadik alkalommal kerül megrendezésre ez az egyedülálló kezdeményezés, melyben többszáz énekes fog össze az ország minden tájáról, hogy egy kórustábort követően közös hangversenyt adjon a Művészetek Palotájában. Az idei hangversenyen egy Vajda- és egy Webber-mű kerül bemutatásra. Vajda János változatok című műve igazi csemege: Szilágyi Domonkos verseire írt variációs darab, amely nem nélkülözi a humort, a szellemességet, a leleményességet, de a megrázó, drámai mélységet sem.
A hangverseny második felében felcsendülő Requiem talán szokatlan témaválasztás lehet egy musical-szerzőtől, ám Andrew Lloyd Webbertől sohasem állt távol az egyházi zene, a Requiemen kívül számos templomi zenét írt. A zenemű népszerűségét mutatja, hogy a klasszikus zenemű kategóriában Grammy-díjat nyert 1986-ban, csodálatos líraiságú Pie Jesu tétele pedig a pop slágerlisták éllovasa volt Nagy-Britanniában.

UNIVERSITAS

2012. május 12. szombat, 19:30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Mendelssohn: Szentiványéji álom - nyitány
Mendelssohn: Hegedűverseny
Beethoven: VII. szimfónia

Oláh Vilmos – hegedű
Vezényel: Vásáry Tamás

Mendelssohn a Szentiványéji álom nyitányát 17 éves korában írta, a shakespeare-i vígjáték teljes kísérőzenéjét másfél évtizeddel később illesztette hozzá. Ennek ellenére, már a nyitány megírásakor, még félig gyermekként, vagy tán éppen ezért, sikerült megragadnia a tündérvilág illúzióját. A nyitány egyedülálló zenekari színei, fantáziadús ritmusai kelti életre a tündérvilág meseszerűségét, pompáját, a helyszínt adó erdő zsongását, valamint a drámában megjelenő szereplők jellemét.
Mendelssohn hegedűversenye a műfaj egyik kiemelkedő alkotása, mely a szerző életművének egyfajta örökségeként is értelmezhető. Életre kelnek benne Oberon tündérei és koboldjai, mely az est nyitányaként említett zenemű féktelen vidámságát és meseszerűségét idézi, de ugyanúgy jelen van benne a felhőtlen érzelmek, a Mendelssohnra annyira jellemző kicsit melankolikus, de zavartalan harmónia áradó dallamvilága is.
Beethoven kilenc szimfóniáját szinte kultikus imádat övezi. Kilenc szimfónia - kilenc karakter - mondhatnánk. Ha ez az összes szimfóniára nem is igaz, a hetedikről mindenképpen elmondhatjuk: táncos karaktere van. Richard Wagner „a tánc apoteózisának" nevezte, Bartha Dénes szerint az antik görög művészet és eszmevilág, a szüntelen napfény

és derű ihlette meg Beethovent. A "Hetediknek" nincs igazi lassú tétele, valamennyi tételében a ritmikus elem uralkodik, ez adja táncos karakterét. Emellett mind a négy tételben meghatározó fontosságú az egy hosszú és két rövid hangból álló ritmusképlet, melyet a görög időmértékes verselésben daktilusnak nevezünk.

ZENE-KÉP

2012. május 20. vasárnap, 19:30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Haydn: Teremtés

Szalai Ágnes – szoprán
Szappanos Tibor – tenor
Tomas Selc – basszus
Budapesti Akadémiai Kórustársaság
Vezényel: Hollerung Gábor

Haydn 1791–1792-ben és 1794–1795-ben járt Angliában, ahol megismerkedett a helyi zenei élettel, és több Händel-mű, többek között oratóriumok előadásain is részt vett. Haydnt lenyűgözték Händel oratóriumai, és – noha korábban már írt oratóriumot – a kórus alkalmazása, a zenekar, a kórus és szólóének felhasználásának a drámai hatás szolgálatába állítása újszerű élményt adott számára. Peter Salomon, Haydn első angliai útjának szervezője, megmutatta neki Thomas Linley (1733–1795) költő szövegét *(The Creation of the World, A Világ teremtése)*, ami John Milton Elveszett Paradicsom című műve nyomán született. Ezt a szöveget már Händel is megkapta, de ő túl aprólékosnak, részletezőnek találta a szöveget, ezért nem foglalkozott vele. Haydnt viszont éppen a részletesen megírt természeti képek ragadták meg, ezért hazavitte magával Bécsbe. Ott Gottfried van Swieten báró, diplomata, irodalmár, a bécsi zenei élet egyik központi alakja fordította le németre, és néhány zsoltáridézetet is hozzáfűzött. Bécsen kívüli első előadására 1800. március 8-án, Budán került sor Haydn vezényletével, József nádor és Alekszandra Pavlovna Romanova esküvői-születésnapi ünnepségei keretében. A darab annyira népszerű volt Magyarországon, hogy 1820-ban utcát neveztek el róla – tévesen fordítva: a budapesti Alkotás utcát. A zenemű három énekes szólistát (szoprán, tenor és basszus) és egy teljes vegyeskart foglalkoztat. Összesen 34 számból áll. Az első rész a teremtés első négy napjáról, a második az ötödik és hatodik napról, míg a harmadik rész az első emberpárról, Ádámról és Éváról szól.
A zenemű ezen az estén, a bérletsorozat hagyományainak megfelelően, vetítés kíséretében csendül fel.

FIGYELEM! VÁLTOZÁS!

Zenekarunk május 21-25 között hivatalos, állami megbízatást teljesít Berlinben, ahol a Német-Magyar Baráti szerződés 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségsorozaton ad koncerteket. A május 25-re meghirdetett hangversenyünk időpontja így ***június 22****-re változik.*
Szíves megértésüket köszönjük!

BUDAFOKI HANGVERSENYESTÉK

2012. június 22, péntek, 19:00
Klauzál Ház

VARSÓ
Vajda: Sinfonia ma non troppo
Addinsell: Varsói koncert
Csajkovszkij: III. szimfónia

Hegedűs Endre – zongora
Vezényel: Hollerung Gábor

A mai estét a kerület lengyel testvérvárosának, Varsónak ajánljuk.
Az első műsorszám kortárs mű, Vajda János tollából, aki a zenekar egyik házi szerzőjének számít már. Hollerung Gábor pedig a Vajda-életmű egyik igaz értője és propagátora. Ezt annál is inkább jó szívvel teheti, mert a közönség is mindig jó szívvel és örömmel fogadja Vajda műveit, amelyekben mindig tetten érhető a homo ludens, a Vajdára oly jellemző fanyar humor és egy pátoszt látványosan kerülő, ám mégis mély érzelmesség.
Addinsell leginkább filmzenéiről vált ismertté, és a mai estén felhangzó Vrasói koncert című, egytételes zongoraversenye is egy filmhez készült: a Suicide Sqadron (Öngyilkos osztag) főhőse egy lengyel pilóta, aki egyben amatőr zongorista is. A film készítői először Rachmaninovot kérték fel a filmzene megírására, de nem tudtak megegyezni, így Addinsell, brit zeneszerző kapta a megbízást.
Az est zárószáma Csajkovszkij III. szimfóniája, mely több szempontból is unikum a szerző életművében: egyrészt ez az egyetlen dúrban írott, másrészt az egyetlen öt tételes szimfóniája. A lengyel melléknevet az utolsó tétel lengyel táncritmusa miatt akasztották rá az első londoni bemutató alkalmával.

Bérletakció 2012-2013

Bérletvásárlás/bérletek átvétele:

2012. április 14. szombat 10:00-13:00
Klauzál Gábor Budafok-Tétény Művelődési Központ

2012. április 16-20-ig
Hétfő, Csütörtök 14:00-18:00,
Kedd, Szerda, Péntek 9:00-12:00;
Művészeti Titkárság, 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b.

A megérthető zene

Családi hangversenysorozat karmesteri magyarázattal
vasárnap délelőttönként
a Budapesti Olasz Kultúrintézetben
Előad és vezényel: Hollerung Gábor
A MEGSZEMÉLYESÜLT TRADÍCIÓ

2012. október 28.
AZ ORATÓRIUM
Händel: Izrael Egyiptomban

2012. november 25.
AZ EGZOTIKUM
Csajkovszkij: Olasz capriccio • Chabrier: Espagna

2013. január 20.
A TRADÍCIÓ SZÜLETÉSE
Stravinsky: Pulcinella

2013. február 17.
TRADÍCIÓ ÁLARCBAN
Mozart: Kürtverseny • Dohnányi: Hárfaverseny

2013. március 10.
TRADÍCIÓK KERESÉSE
Rossini: Kismise

2013. április 28.
MŰFAJOK HATÁRÁN
Schubert: Die schöne Müllerin

Budafoki Hangversenyesték

Hét hangverseny a Klauzál Házban 19 órakor

2012. szeptember 21. péntek
Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány
Kovács Zoltán: I. szimfónia
Beethoven: V. szimfónia
Vezényel: Hollerung Gábor

2012. november 9. péntek
Mozart: Don Giovanni - nyitány
Haydn: D-dúr zongoraverseny
Schubert: IV. szimfónia
Vezényel: Somogyi-Tóth Dániel

2012. december 7. péntek
Corelli: Karácsonyi concerto
Csajkovszkij: Diótörő - részletek
Britten: Ceremony of Carols
Arr. Riederauer: Christmas Medley
Vezényel: Kanyó Dávid és Véghelyi Márk

2013. január 4. péntek
Újévi koncert
Vezényel: Hollerung Gábor

2013. március 8. péntek
Rossini: Sevillai borbély - nyitány
Orbán: Hegedűverseny
Stravinsky: Tűzmadár - szvit
Harsányi Elina - hegedű
Vezényel: Kesselyák Gergely

2013. április 12. péntek
Mozart: Varázsfuvola - nyitány
Dohnányi: fisz-moll szvit
Strauss: Oboaverseny
Kőházi Edit - oboa
Vezényel: Werner Gábor

2013. május 24. péntek
A Talamba ütőegyüttes és a Harmonia Garden
különleges közös hangversenye

Universitas bérlet

Hat hangverseny a MOM Kulturális Központban

2012. szeptember 23. vasárnap
Mozart: Figaro házassága - nyitány
Beethoven: V. szimfónia
Dvorák: Hegedűverseny
Mariana Vasilijeva - hegedű
Vezényel: Hollerung Gábor

2012. november 16. péntek
Weiner: Szerenád
Ante Grgin: Versenymű klarinétra és zenekarra
Franck: d-moll szimfónia
Szepesi Bence - klarinét
Vezényel: Roberto Paternostro

2013. január 12. szombat
Újévi koncert
Vezényel: Hollerung Gábor

2013. február 16. szombat
Bach: I. brandenburgi verseny
Dohnányi: Hárfaverseny
Brahms: II. szimfónia
Roskó Bernadett - hárfa
Vezényel: Vashegyi György

2013. április 27. szombat
Wagner: Rienzi - nyitány
Meza: Concerto négy harsonára
Schumann: Rajnai szimfónia
Sütő András, Káip Róbert, Pálinkás Péter, Görög-Hegyi Gábor - harsona
Vezényel: Chelsea Tipton

2013. május 25. szombat
Szabados: Időzene
Haydn: 44. (Gyász) szimfónia
Bartók: Divertimento
Hangversenymester: Berán Gábor

BUDAFOKI DOHNÁNYI ZENEKAR

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

Zene-Kép bérlet

Négy hangverseny a Művészetek Palotájában

2012. október 30. kedd
Händel: Izrael Egyiptomban
Filmzene
Budapesti Akadémiai Kórustársaság
Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar
Vezényel: Hollerung Gábor

2013. február 27. szerda
Holst: Planéták
Muszorgszkij: Egy kiállítás képei
Vezényel: Hollerung Gábor

2013. március 17. vasárnap
Stravinsky: Les noces
Rossini: Petite messe solennelle
Budapesti Akadémiai Kórustársaság
Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar
Vezényel: Hollerung Gábor

2013. május 5. vasárnap
Mendelssohn: Szentiványéji álom
Budapesti Akadémiai Kórustársaság
Vezényel: Hollerung Gábor

A megérthető zene *junior*

Ifjúsági hangversenysorozat 10-14 éves fiatalok számára karmesteri magyarázattal, szombat délelőttönként 11 órakor a Klauzál Házban
Előad és vezényel: Hollerung Gábor

2012. szeptember 22.
TEMPLOMI ÜNNEPEK

2012. november 10.
REZES ÜNNEPI ZENÉK
Budafok Big Band
Előad és vezényel: Puskás Csaba

2012. december 15.
KARÁCSONY

2013. január 19.
FARSANG

2013. március 9.
NEMZETI ÜNNEPEK

2013. április 13.
A ZENEKAR ÜNNEPE

Bérletakció 2012-2013

Tisztelt Közönségünk!

Elérkezett az új évad és az új bérletakció ideje. Reméljük, hogy jövő évi programjainkkal is szép élményeket tudunk szerezni Önöknek. A bérletmegújítás zökkenőmentes biztosítása érdekében szeretnénk néhány közérdekű információval szolgálni.

Sorozatainkban két változásra hívjuk fel a figyelmet: A Zene-Kép bérlet neve ebben az évadban Zene plusz...-ra változik. Azok a kedves vendégeink, akik eddig Zene-Kép bérlettulajdonosok voltak, az eddigi bérletmegújítási feltételeknek megfelelően, a megszokott helyükre válthatják meg a bérletüket a Zene plusz... sorozatban is.
Az Universitas bérlet helyszíne a következő évadban a MOM Kulturális Központban kerül megrendezésre.

A többi bérletsorozat tartalma, feltételei és helyszínei nem változtak.

Prémium bérlet

Az idén is lehet Prémium bérletet váltani, amely plusz lehetőségeket kínál a közönség számára. Prémium bérlet minden sorozatra váltható, és a hangversenyeken kívül az alábbi szolgáltatásokat tartalmazza:

- Az évad végén egy válogatás CD a bérlet legjobban sikerült előadásainak felvételeiből
- Karácsonyi ajándék CD
- Próbalátogatás a zenekar próbatermében (1087 Bp., Kerepesi út 29b) előre egyeztetett időpontban
- Meghívások egyéb hangversenyekre

A Prémium bérlet ára az adott bérlet ára + 5.000 Ft.
Reményeink szerint e bérlet elősegíti a Zenekar és az Önök kapcsolatának elmélyülését.

Bérletárak

Bérlet neve	**Akciós ár**	**Teljes ár**	**Prémium bérlet ár**	
Universitas	16.000	19.000	21.000 / 24.000	
	14.000	17.000	19.000 / 22.000	
	12.000	14.000	17.000 / 19.000	
Zene plusz...	13.000	19.000	18.000 / 24.000	
	10.500	16.000	15.500 / 21.000	
	9.000	13.000	14.000 / 18.000	
Budafoki hangversenyesték	10.000	13.000	15.000 / 18.000	
	9.500	12.000	14.500 / 16.000	
	9.000	11.000	14.000 / 16.000	
A megérthető zene	10.500	12.500	15.500 / 17.500	
	9.000	11.000	14.000 / 16.000	
A megérthető zene junior	6.500	8.500	– / –	4 fő
	4.500	6.000	– / –	2 fő
	3.500	5.000	8.500 / 9.000	1 fő